

תפילה שאומרים לפני הלימוד

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיַעֲלֶה לְרְצוֹן לְמוֹד עִי"ה. וּבְזָכוֹת לְמוֹד זֶה, הָאֵל (פב"פ) זֶה שְׂאֲנַחֲנוּ לּוֹמְדִים לְשֵׁם נְשֻׁמַּת הַגְּדוֹל הַגְּבוֹר וְהַנּוֹרָא שׁוֹכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ, שֶׁתְּצַרֵּר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. וְתִמְחַל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר וְתִמְחַה וְתִמְחַק (נשמתה) נְשֻׁמַּתוֹ דָּבָר (עשתה) לְפָנֶיךָ, אוֹ עֲשֵׂה (שחטאה ועושה ופשעה) כָּל מַה שְׁחָטָא וְעוּה וּפְשַׁע שׁוֹם חָטָא וְעוֹן וּפְשַׁע וְעִבְרָה, אֶלָּא כָּל (לה) שְׂלֵא כְרָצוֹנְךָ. וְאַל תִּזְכֹּר לוֹ תִּרְגִּיעַ בְּחֶלֶק (ורוחה) לְטוֹבָה. וְרוּחוֹ (לה) הַמְצוֹת שְׁעָשָׂה תִּזְכֹּר לּוֹ הַיּוֹשְׁבִים בְּגֵן עֵדֶן, וְנִשְׁמַתוֹ תִּתְעַדֵּן בְּטוֹב הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים וְתִשִּׁיב וְיִלְוֶה אֵלָיו. (לגורלה) וְיִלְקֹץ הַיְמִין יַעֲמֵד לְגוֹרְלוֹ, (מנוחתה) בְּכָבוֹד מְנוּחָתוֹ יָבֵא שְׁלוֹם, כְּדַכְתִּיב יָבֵא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל (משכבה) הַשְּׁלוֹם, וְעַל מְשַׁכְּבוֹ בְּכָל (עמה) וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשּׁוֹכְבִים עִמּוֹ (היא) מְשַׁכְּבוֹתֶם. הוּא הַרְחַמִּים וְהַסְּלִיחוֹת. אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן יְהִיוּ לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ יְהוָה צוּרֵי וְגוֹאֲלֵי

פתח אליהו

וְאָמַר, רַבּוֹן עֲלַמִּין דְּאַנְתָּ הוּא חַד וְלֵא (הנביא זכור לטוב) פְּתַח אֵלֶיךָ הוּא בְּחֻשְׁבוֹ, אַנְתָּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלְל, אַנְתָּ הוּא דְאַפִּיקַת עֲשֵׂר תְּקוּנִין, וְקָרִינָן לּוֹן עֲשֵׂר סְפִירוֹן, לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עֲלַמִּין סְתִימִין דְּלֵא אֲתַגְּלִיין, וְעֲלַמִּין דְּאֲתַגְּלִיין, וּבְהוֹן אֲתַכְּסִיאת מְבַנֵּי נְשָׂא, וְאַנְתָּ הוּא דְקָשִׁיר לּוֹן, וּמִיחַד לּוֹן, וּבְגִין דְאַנְתָּ מְלַגָּאוּ, כָּל מָאן דְאַפְרִישׁ חַד מִן חַבְרִיהַ מְאֵלִין עֲשֵׂר, אֲתַחְשִׁיב לִיהַ כְּאֵלוֹ אֲפְרִישׁ בְּךָ.

וְאֵלֶּיךָ עֲשֵׂה סִפְּרֵךְ אֵינֹן אֶזְלִיךָ כְּסִדְרֵךְ, חַד אֶרִיד, וְחַד קָצֵר, וְחַד
בִּינוּנִי, וְאַנְתָּה הוּא דְאֶנְהִיג לִּי, וְלִית מָאן דְאֶנְהִיג לְךָ, לֹא לְעִילָא וְלֹא
לְתַתָּא וְלֹא מִכָּל סִטְרָא, לְבוּשֵׁיךָ תִּקְיִנַת לִי, דְמִנְיֵיהוּ פְּרַחִין נִשְׁמַתִּין
לְבַנֵּי נֶשְׂאָה, וְכַמָּה גּוֹפִין תִּקְיִנַת לִי, דְאֶתְקִרִיאוּ גּוֹפָא לְגַבֵּי לְבוּשֵׁיךָ
דְמִכְסִּיין עֲלֵיהוֹן, וְאֶתְקִרִיאוּ בְּתַקּוּנָא דָא, חֶסֶד דְרוּעָא יְמִינָא, גְבוּרָה
דְרוּעָא שְׂמָאלָא, תִּפְאָרַת גּוֹפָא, נְצַח וְהוּד תְּרִין שׁוּקִין, וְיִסוּד סִיּוּמָא
דְגּוֹפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מְלָכוּת פֶּה תוֹרָה שְׂבַעל פֶּה קִרְיָן לִיה
חֲכָמָה מוֹחָא אִיהוּ מִחֲשָׁבָה מְלָגוֹ, בִּינָה לְבָא וּבָה הֵלֵב מִבִּין, וְעַל אֵלֶּיךָ
תְּרִין כְּתִיב הַנְּסִתְרוֹת לִיהוּיִה אֱלֹהֵינוּ, כְּתָר עֲלִיּוֹן אִיהוּ כְּתָר מְלָכוּת,
וְעֲלִיהּ אֶתְמַר מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהוּ קִרְקִפְתָּא דְתַפְלִי, מְלָגוֹ
אִיהוּ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דְאִיהוּ אֲרַח אֲצִילוֹת, אִיהוּ שְׁקִיּוֹ דְאִילָנָא
בְּדְרוּעוֹי וְעִנְפוֹי, כְּמִיָּא דְאֶשְׁקִי לְאִילָנָא, וְאֶתְרַבֵּי בְּהֵהוּא שְׁקִיּוֹ
רְבוֹן הָעוֹלָמִים, אַנְתָּה הוּא עֲלֵת הָעֲלוֹת, סִבַּת הַסְּבוֹת, דְאֶשְׁקִי לְאִילָנָא
בְּהֵהוּא נְבִיעוֹ, וְהֵהוּא נְבִיעוֹ אִיהוּ כְּנִשְׁמַתָּא לְגּוֹפָא, דְאִיהוּ חֲיִים
לְגּוֹפָא, וּבְךָ לִית דְמִיּוֹן וְלִית דִּיּוֹקְנָא מִכָּל מַה דְלָגוֹ וּלְבָר, וּבְרַאת
שְׂמִיָּא וְאַרְעָא, וְאַפִּיקַת מְנַהוֹן שְׂמִשָּׁא וְסִיְהָרָא וְכַכְבֵּיָא וּמְזָלֵי,
וּבְאַרְעָא אֲלַנִּין וְדִשְׂאִין וְגִנְתָּא דְעָדוֹן וְעִשְׂבִּין וְחִיּוֹן וְעוֹפִין וְנוֹנִין וּבְנֵי
נֶשְׂאָה, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוֹן עֲלָאִין, וְאִידָּךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עֲלָאִין וְתַתָּאִין,
וְאִידָּךְ אֶשְׁתְּמוּדְעָאן מִעֲלָאִין וְתַתָּאִין, וְלִית דִּידְעָ בְּךָ כָּלֵל. וּבַר מִינְךָ לִית
יְחִידָא בְּעֲלָאִין וְתַתָּאִין, וְאַנְתָּה אֶשְׁתְּמוּדְעָ אָדוֹן עַל כָּלָא, וְכָל סִפְּרֵךְ כָּל
חַד אִית לִיה שֵׁם יְדִיעַ, וּבְהוֹן אֶתְקִרִיאוּ מְלֶאכְיָא, וְאַנְתָּה לִית לְךָ שֵׁם
יְדִיעַ, דְאַנְתָּה הוּא מְמַלָּא כָּל שְׂמָהוֹן, וְאַנְתָּה הוּא שְׁלִימוֹ דְכִלְהוֹן, וְכַד אַנְתָּה
תִּסְתַּלַּק מְנַהוֹן, אֶשְׁתְּאַרוּ כְּלָהוּ שְׂמָהוֹן כְּגּוֹפָא בְּלָא נִשְׁמַתָּא
אַנְתָּה חֲכִים וְלֹא בְּחֲכָמָה יְדִיעָא, אַנְתָּה הוּא מִבִּין וְלֹא מִבִּינָה יְדִיעָא,
לִית לְךָ אֶתְר יְדִיעָא אֶלָּא לְאַשְׁתְּמוּדְעָא תּוֹקֶפְךָ וְחִילְךָ לְבַנֵּי נֶשְׂאָה,
וְלְאַחֲזָאָה לִי אִידָּךְ אֶתְנַהֲיג עֲלֵמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי, דְאֵינֹן צְדָק
וּמִשְׁפָּט, כְּפּוּם עוֹבְדִיהוֹן דְבַנֵּי נֶשְׂאָה, דִּין אִיהוּ גְבוּרָה, מִשְׁפָּט עֲמוּדָא
דְאַמְצַעִיתָא, צְדָק מְלָכוּתָא קְדִישָׁא, מֵאַזְנֵי צְדָק תְּרִין סְמִכֵי קְשׁוּט,
הִין צְדָק אוֹת בְּרִית, כָּלָא לְאַחֲזָאָה אִידָּךְ אֶתְנַהֲיג עֲלֵמָא, אֲבָל לֹא
דְאִית לְךָ צְדָק יְדִיעָא דְאִיהוּ דִין, וְלֹא מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְאִיהוּ רַחֲמֵי,
וְלֹא מִכָּל אֵלֶּיךָ מִדּוֹת כָּלֵל.

קוּם רַבִּי שְׂמַעוֹן וְיִתְחַדְשׁוּן מְלִין עַל יְדֵךְ, דְהָא רְשׁוּתָא אֶתְיַהִיב לְךָ
לְגַלְאָה רְזִין טְמִירִין עַל יְדֵךְ, מַה דְלָא אֶתְיַהִיב רְשׁוֹ לְגַלְאָה לְשׁוּם בְּרַ

נֶשׁ עַד כְּעֵן, קִם רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, לָךְ יְהוֹיָה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה
וְכוֹי, עֲלֵאִין שְׁמַעוֹ אֵינּוֹן דְּמִיכִין דְּחִבְרוֹן, וְרַעֲיָא מְהֵימְנָא אֲתַעְרוּ
מִשְׁנַתְכוֹן, הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, אֲלִין אֵינּוֹן צְדִיקָא דְאֵינּוֹן
מִסְטָרָא דְהָהוּא דְאֲתַמַּר בְּהָ אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר, וְלֹא אֵינּוֹן מִתִּים,
וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּהוֹן הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ וְכוּי, הַקִּיצוּ אֲנִתְ וְאַבְהוֹן, רַעֲיָא
מְהֵימְנָא אֲתַעְרוּ אֲנִתְ וְאַבְהוֹן לְאֲתַעְרוּתָא דְשְׁכִינְתָא דְאֵיהִי יִשְׁנָה
בְּגִלוּתָא, דְעַד כְּעֵן צְדִיקָא כְּלָהוּ דְמִיכִין וְשִׁינְתָא בְּחוּרֵיהוֹן
מִיָּד יְהִיבַת שְׁכִינְתָא תַּלְתָּ קָלִין לְגַבֵּי רַעֲיָא מְהֵימְנָא, וְיִימָא לִיהַ קוּם
רַעֲיָא מְהֵימְנָא, דְהָא עֲלֵךְ אֲתַמַּר קוּל דוּדֵי דוּפִק לְגַבֵּי בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן
דִּילֵיהַ, וְיִימָא בְּהוֹן, פְּתַחֲי לִי אַחוּתֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי, דְהָא תַם
עוֹנֵךְ בֵּת צִיוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוּתֵךְ.
שְׂרָאשֵׁי נְמֻלָּא טָל, מֵאִי נְמֻלָּא טָל אֲלָא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנִתְ
חֲשִׁיבַת דְּמִיּוּמָא דְאֲתַחֲרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא דְעֵאלָנָא בְּבֵיתָא דִּילִי, וְעֵאלָנָא
בִּישׁוּבָא, לֹא הֵכִי, דְלָא עֵאלָנָא כָּל זְמַנָּא דְאֲנִתְ בְּגִלוּתָא, הֲרִי לָךְ
סִימְנָא שְׂרָאשֵׁי נְמֻלָּא טָל, הִיא שְׁכִינְתָא בְּגִלוּתָא, שְׁלִימוּ דִּילָהּ וְחַיִּים
דִּילָהּ אֵיהוּ טָל, וְדָא אֵיהוּ יוּיִד הִיא וְאִיו, וְהִיא אֵיהִי שְׁכִינְתָא דְלָא
מְחוּשְׁבֵּן טָל, אֲלָא יוּיִד הִיא וְאִיו, דְסִלִּיקוּ אֲתוּוֹן לְחֻשְׁבֵּן טָל,
דְאֵיהוּ מְלִיא לְשְׁכִינְתָא מְנַבְיָעוּ דְכָל מְקוּרִין עֲלֵאִין, מִיָּד קִם רַעֲיָא
מְהֵימְנָא, וְאַבְהוֹן קְדִישִׁין עֲמִיהַ, עַד כָּאֵן רָזָא דִּיחֻדָּא
בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

אלפא ביתא) 'תהלים פרק קיט

נוהגים לומר פסוקי תהלים לפי שם הנפטר. כגון: יצחק בן שרה, יקראו את הפסוקים המתחילים באותיות: י'
יצ' חי' קי' בי' ני' שי' ר' ה

א

אֲשֶׁרִי תַמְיָמִי דָרָךְ, הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה: אֲשֶׁרִי, נִצְרִי עֲדֹתָיו, בְּכָל-
לֵב יִדְרְשׁוּהוּ: אֵף לֹא פָעְלוּ עוֹלָה, בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ: אֵתָה צְוִיתָה פְקֻדֶיךָ,
לְשֹׁמֵר מְאֹד: אַחֲלִי יִפְנֹו דַרְכֵי, לְשֹׁמֵר חֻקֶיךָ: אֲזִל לֹא-אֲבוֹשׁ, בְּהַבִּיטִי
אֶל-כָּל-מִצּוֹתֶיךָ: אֹדְךָ בְיִשְׁרָלֵב, בְּלִמְדֵי מִשְׁפָּטֶי צְדָקָךָ: אֵת-חֻקֶיךָ
אֲשֹׁמֵר, אֶל-תַּעֲזֹבֵנִי עַד-מָאֵד

ב

בַּמָּה יִזְכֶּה-נַעַר אֵת-אֲרָחוֹ, לְשֹׁמֵר כְּדַבְּרֶךָ: בְּכָל-לִבִּי דִרְשָׁתִיךָ, אֶל-
תִּשְׁגֵּנִי מִמִּצּוֹתֶיךָ: בְּלִבִּי צִפְנֹתִי אִמְרֹתֶךָ, לְמַעַן לֹא אֲחַטָּא-לָךְ: בְּרוּךְ
אֵתָה יְהוָה, לְמִדְּנֵי חֻקֶיךָ: בְּשִׁפְתֵי סִפְרֹתֵי, כָּל מִשְׁפָּטֶי-פִיךָ: בְּדַרְכֶךָ
עֲדוֹתֶיךָ שִׁשְׁתִּי עַל כָּל-הוֹן: בְּפִקּוּדֶיךָ אֲשִׁיחָה, וְאֲבִיטָה אֲרַחֲתֶיךָ:
בְּחֻקֹּתֶיךָ אֲשִׁתַּעֲשֶׂע, לֹא אֲשַׁכַּח דְּבָרֶךָ

ג

גָּמַל עַל-עֲבֹדְךָ אַחִיָּה, וְאֲשִׁמְרָה דְּבָרֶךָ: גַּל-עֵינַי וְאֲבִיטָה, נִפְלְאוֹת
מִתּוֹרַתֶךָ: גַּר אֲנֹכִי בְּאֶרֶץ, אֶל-תִּסְתֵּר מִמֶּנִּי מִצּוֹתֶיךָ: גָּרְסָה נַפְשִׁי
לְתַאֲבָה, אֶל-מִשְׁפָּטֶיךָ בְּכָל-עֵת: גְּעַרְתָּ, זָדִים אֲרוּרִים, הַשֹּׁגִים
מִמִּצּוֹתֶיךָ: גַּל מַעְלִי, חֲרָפָה וְבוֹז, כִּי עֲדֹתֶיךָ נִצְרֹתִי: גַּם יִשְׁבוּ שָׂרִים בִּי
נִדְבָרוּ, עֲבַדְךָ יִשִׁיחַ בְּחֻקֶיךָ: גַּם-עֲדוֹתֶיךָ, שִׁעֲשַׁעִי, אֲנִשִׁי עֲצָתִי

ד

דְּבָקָה לְעֶפֶר נִפְשִׁי, חִינֵי כְּדַבְּרָךְ : דְּרָכַי סִפְרֹתַי וַתַּעֲנֵנִי, לְמִדְנֵי חֻקֶיךָ :
דָּרָךְ-פְּקוּדֶיךָ הִבִּינֵנִי, וְאַשִׁיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ : דְּלִפְּנֵי נִפְשִׁי, מִתּוֹנָה,
קִימֵנִי, כְּדַבְּרָךְ : דָּרָךְ-שִׁקָּר הִסֵּר מִמֶּנִּי, וַתּוֹרֶתְךָ חֲנִנִי : דָּרָךְ-אֱמוּנָה
בְּחַרְתִּי, מִשְׁפָּטֶיךָ שׁוֹיֵתִי : דְּבִקְתִּי בְּעֵדוֹתֶיךָ, יְהוָה אֵל-תְּבִישָׁנִי : דָּרָךְ-
מִצּוֹתֶיךָ אֲרוּץ, כִּי תִרְחִיב לִבִּי

ה

הוֹרֵנִי יְהוָה דָּרָךְ חֻקֶיךָ, וְאַצְרְנָה יַעֲקֹב : הִבִּינֵנִי וְאַצְרָה תּוֹרֹתֶיךָ,
וְאַשְׁמְרָנָה בְּכָל-לֵב : הִדְרִיכֵנִי בְּנִתִיב מִצּוֹתֶיךָ, כִּי-בּו חֲפָצְתִּי : הֵט-לִבִּי
אֶל-עֵדוֹתֶיךָ, וְאֵל אֵל-בָּצַע : הֶעֱבֵר עֵינַי מִרְאוֹת שָׁוָא, בְּדַרְכְּךָ חִינֵי :
הִקֵּם לְעַבְדְּךָ אִמְרֹתֶיךָ, אֲשֶׁר לִירְאָתֶךָ : הֶעֱבֵר חֲרָפְתִּי אֲשֶׁר יִגְרֹתִי, כִּי
מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים : הִנֵּה תִּאֲבָתִי לְפָקֻדֶיךָ, בְּצַדִּיקְתֶּךָ חִינֵי

ו

וַיִּבְאֵנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה, תְּשׁוּעָתֶךָ כְּאִמְרֹתֶיךָ : וְאַעֲנֶה חֲרָפִי דָבָר, כִּי-בִטְחֹתִי
בְּדַבְּרָךְ : וְאֵל-תִּצַּל מִפִּי דָבָר-אֱמֶת עַד-מָאֵד, כִּי לְמִשְׁפָּטֶיךָ יִחַלְתִּי :
וְאַשְׁמְרָה תּוֹרֹתֶיךָ תָּמִיד, לְעוֹלָם וָעֶד : וְאֶתְהַלַּכְהָ בְּרַחֲבָה, כִּי פִקְדֶיךָ
דַּרְשֵׁתִי : וְאִדְבָּרָה בְּעֵדוֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים, וְלֹא אֲבוֹשׁ : וְאַשְׁתַּעֲשַׁע
בְּמִצּוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אֶהְבַּתִּי : וְאַשָׂא-כִּפִּי אֶל-מִצּוֹתֶיךָ, אֲשֶׁר אֶהְבַּתִּי,
וְאַשִׁיחָה בְּחֻקֶיךָ

ז

זָכַר-דָּבָר לְעַבְדְּךָ, עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי : זֹאת נִחַמְתִּי בְּעַנְיִי, כִּי אִמְרֹתֶיךָ
חִתָּנִי : זָדִים הִלִּיצְנִי עַד-מָאֵד, מִתּוֹרֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי : זִכְרֹתִי מִשְׁפָּטֶיךָ
מְעוֹלָם יְהוָה וְאַתְנַחֵם : זִלְעָפָה אַחֲזַתְנִי מִרְשָׁעִים, עֲזִבִי תּוֹרֹתֶיךָ :
זְמֵרוֹת הָיוּ-לִי חֻקֶיךָ בְּבַיִת מְגוֹרֵי : זִכְרֹתִי בְּלִילָה שִׁמְךָ יְהוָה, וְאַשְׁמְרָה
תּוֹרֹתֶיךָ : זֹאת הִיִּתָּה-לִּי, כִּי פִקְדֶיךָ נִצְרֹתִי

ח

חֲלָקִי יְהוָה אִמְרָתִי, לְשֹׁמֵר דְּבָרֶיךָ: חֲלִיתִי פָּנֶיךָ בְּכָל-לֵב, חֲנֻנִי
כְּאִמְרָתֶךָ: חֲשַׁבְתִּי דַרְכֵי, וְאֶשְׁיֵבָה רְגְלֵי אֶל-עֲדֹתֶיךָ: חֲשֹׁתִי, וְלֹא
הִתְמַהֲמַהֲתִי, לְשֹׁמֵר, מִצְוֹתֶיךָ: חֲבָלֵי רְשָׁעִים עֹנְדֵנִי, תוֹרָתֶךָ לֹא
שָׁכַחְתִּי: חֲצוֹת-לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ, עַל מִשְׁפָּטֶי צְדָקָתֶךָ: חֶבֶר אָנֹכִי
לְכָל-אֲשֶׁר יִרְאוּךָ, וּלְשֹׁמְרֵי פְקוּדֶיךָ: חֲסִדֶךָ יְהוָה מִלְּאָה הָאָרֶץ, חֲקִיךָ
לְמַדְנִי:

ט

טוֹב עָשִׂיתָ עִם-עַבְדְּךָ, יְהוָה כְּדַבְּרֶךָ: טוֹב טַעַם וְדַעַת לְמַדְנִי, כִּי
בְּמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמַנְתִּי: טָרַם אֶעֱנֶה אָנֹכִי שִׁגְגָה, וְעַתָּה אִמְרָתֶךָ שְׁמַרְתִּי: טוֹב-
אִתָּה וּמְטִיב, לְמַדְנִי חֲקִיךָ: טָפְלוּ עָלַי שְׁקָר זְדִים, אָנֹכִי בְּכָל-לֵב אֶצַּר
פְּקוּדֶיךָ: טָפַשׁ כְּחֶלֶב לִבִּים, אָנֹכִי תוֹרָתֶךָ שֶׁעָשָׂתִי: טוֹב-לִי כִי-עֲנִיתִי,
לְמַעַן אֶלְמַד חֲקִיךָ: טוֹב-לִי תוֹרַת-פִּיךָ, מֵאֲלֹפֵי זָהָב וְכֶסֶף

י

יָדִיךָ עָשׂוּנִי וַיְכַוְנֵנוּנִי, הִבִּינֵנִי וְאֶלְמַדָּה מִצְוֹתֶיךָ: יִרְאֶיךָ יִרְאוּנִי
וַיִּשְׁמְחוּ, כִּי לְדַבְּרֶךָ יְחַלְתִּי: יִדְעֵתִי יְהוָה כִּי-צָדֵק מִשְׁפָּטֶיךָ, וְאֶמוּנָה
עֲנִיתָנִי: יְהִי-נָא חֲסִדֶךָ לְנַחֲמֵנִי, כְּאִמְרָתֶךָ לְעַבְדְּךָ: יִבְאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאֶחֱיָה, כִּי-תוֹרָתֶךָ שֶׁעָשָׂעִי: יִבְשׂוּ זְדִים כִּי-שְׁקָר עֹתוֹנִי, אָנֹכִי אֶשְׁחַח
עֲדֹתֶיךָ: יְהִי-לִבִּי תָמִים בְּחֲקִיךָ, (ויידעו) בְּפְקוּדֶיךָ: יָשׁוּבוּ לִי יִרְאֶיךָ, וַיִּדְעִי
לְמַעַן לֹא אִבּוֹשׁ:

כ

כָּלְתָה לְתַשׁוּעָתֶךָ נַפְשִׁי, לְדַבְּרֶךָ יְחַלְתִּי: כָּלוּ עֵינָי לְאִמְרָתֶךָ, לֵאמֹר מָתִי
תִּנְחַמְנִי: כִּי-הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר, חֲקִיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: כַּמָּה יָמִי-עַבְדְּךָ,
מָתִי תַעֲשֶׂה בְּרֹדְפֵי מִשְׁפָּט: כָּרוּ-לִי זְדִים שִׁיחוֹת, אֲשֶׁר לֹא כְּתוֹרָתֶךָ:
כָּל-מִצְוֹתֶיךָ אֶמוּנָה, שְׁקָר רֹדְפוּנִי עֲזָרְנִי: כִּמְעַט כָּלוּנִי בְּאָרֶץ, וְאָנֹכִי לֹא-
עֲזַבְתִּי פְקוּדֶיךָ: כְּחֲסִדֶךָ חֲיִנִי, וְאֶשְׁמְרָה, עֲדוֹת פִּיךָ

ל

לְעוֹלָם יְהוָה, דְּבַרְךָ נֶצֶב בַּשָּׁמַיִם : לְדֹר וָדֹר אֲמוֹנָתְךָ, כּוֹנֵנֶת אֶרֶץ
וַתַּעֲמֹד : לְמִשְׁפָּטֶיךָ, עֲמַדוֹ הַיּוֹם : כִּי הִכַל עֲבָדֶיךָ : לוֹלֵי תוֹרָתְךָ שְׁעִשְׁעִי,
אֲזִ אֲבַדְתִּי בְּעֵינַי : לְעוֹלָם לֹא-אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי בָם חִיֵּיתָנִי : לָךְ-אֲנִי
הוֹשִׁיעֵנִי, כִּי פְקוּדֶיךָ דָּרְשָׁתִי : לִי קוֹו רְשָׁעִים לְאַבְדָּנִי, עֲדַתְּךָ אֲתַבּוֹן :
לְכֹל-תִּכְלֶה רְאִיתִי קוֹץ, רְחִבָּה מִצְּוֹתֶךָ מְאֹד

מ

מָה-אֶהְבֵּתִי תוֹרָתְךָ, כָּל-הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי : מֵאִיבֵי תַחֲכַמְנִי מִצְּוֹתֶךָ,
כִּי לְעוֹלָם הִיא-לִי : מִכָּל-מְלַמְדֵי הַשְּׂכֵלֶתִי, כִּי עֲדוֹתֶיךָ שִׁיחָה לִי :
מִזְקֵנִים אֲתַבּוֹן, כִּי פְקוּדֶיךָ נֶצְרָתִי : מִכָּל-אֶרֶח רַע כְּלֹאתִי רַגְלִי, לְמַעַן
אֲשַׁמֵּר דְּבַרְךָ : מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא-סָרְתִי, כִּי-אֶתָּה הוֹרֵתָנִי : מָה-נִמְלָצוּ
לְחַכֵּי אִמְרָתְךָ מִדְּבַשׁ לְפִי : מִפְּקוּדֶיךָ אֲתַבּוֹן, עַל כֵּן שָׁנֵאתִי כָל-אֶרֶח
שָׁקֵר

נ

נֵר-לְרַגְלִי דְבַרְךָ, וְאוֹר לְנִתְיָבְתִי : נִשְׁבַּעְתִּי וְאַקְיָמָה, לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטִי
צְדָקָךָ : נִעֲנִיתִי עַד-מְאֹד, יְהוָה חִינֵי כִדְבָרְךָ : נִדְּבֹת פִּי רָצָה-נָא יְהוָה,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמִדְּנִי : נִפְשִׁי בְּכַפִּי תִמְיֵד, וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי : נָתַנּוּ רְשָׁעִים
פֶּח לִי, וּמִפְּקוּדֶיךָ לֹא תַעִיתִי : נִחַלְתִּי עֲדוֹתֶיךָ לְעוֹלָם, כִּי-שִׁשׁוֹן לְבִי
הִמָּה : נִטִּיתִי לְבִי לַעֲשׂוֹת חֲקֶיךָ לְעוֹלָם יַעֲקֹב

ס

סַעֲפִים שָׁנֵאתִי, וְתוֹרָתְךָ אֶהְבֵּתִי : סִתְרִי וּמִגְנִי אֶתָּה, לְדְבַרְךָ יִחַלְתִּי :
סוּרוּ-מִמֶּנִּי מִרְעִים, וְאַצְרָה מִצּוֹת אֱלֹהֵי : סִמְכֵנִי כְּאִמְרָתְךָ וְאַחִיָּה,
וְאֶל-תִּבְיַשְׁנִי מִשְׁבְּרֵי : סַעֲדֵנִי וְאוֹשַׁעָה וְאַשְׁעָה בְּחֻקֶיךָ תִמְיֵד : סָלִית
כָּל-שׁוֹגִים מִחֻקֶיךָ, כִּי-שָׁקֵר תִּרְמִיתָם : סִגִּים הִשְׁבַּתְתָּ כָל-רְשָׁעֵי-אֶרֶץ,
לָכֵן אֶהְבֵּתִי עֲדַתְּךָ : סָמַר מִפְּחָדְךָ בְּשָׂרִי, וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ גִּירָאתִי

ע

עשיתי משפט וצדק, בל-תניחני לעשקי : ערב עבדך לטוב, אל-יעשקני
זדים : עיני כלו לישועתך, ולאמרת צדקך : עשה עם-עבדך כחסדך,
וחקיך למדני : עבדך-אני הבינני, ואדעה עדתך : עת לעשות ליהוה,
הפרו תורתך : על-כן אהבתי מצותיך, מזֶהב ומפֶז : על-כן כל-פקודי
כל ישרתי, כל-ארח שקר שִנאתי

פ

פלאות עדותיך, על-כן נצרתם נפשי : פתח דבריך יאיר, מבין פתיים :
פי-פערתני ואשאפה, כי למצותיך יאבתי : פנה-אלי וחנני, כמשפט
לאהבי שמך : פעמי הכו באמרתך, ואל-תשלט-בי כל-און : פדני
מעשק אדם, ואשמרה פקודיך : פניך האר בעבדך, ולמדני את-חקיך :
פלגי-מים ירדו עיני, על לא-שמרו תורתך

צ

צדיק אתה יהוה, וישר משפטך : צוית צדק עדתך, ואמונה מאד :
צמתתני קנאתי, כי-שכחו דבריך צרי : צרופה אמרתך מאד, ועבדך
אהבה : צעיר אנכי ונבזה, פקדיך לא שכחתי : צדקתך צדק לעולם,
ותורתך אמת : צר-ומצוק מצאוני, מצו?תיך שעשעי : צדק עדותיך
לעולם, הבינני ואחיה

ק

קראתי בכל-לב, ענני יהוה, חקיך אצרה : קראתיך הושיעני,
יחלתי : קדמו (לדבריד) ואשמרה עדתך : קדמתי בנשוף ואשועה, לדברך
עיני אשמרות, לשיח באמרתך : קולי שמעה כחסדך, יהוה כמשפטך
חיני : קרבו רדפי זמה, מתורתך רחקו : קרוב אתה יהוה, וכל-
מצותיך אמת : קדם ידעתי מעדתך, כי לעולם יסדתם

ר

רֹאה-עֲנִי וְחַלְצֵנִי, כִּי-תוֹרַתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי: רִיבָה רִיבֵי וּגְאֹלֵנִי,
לְאַמְרֹתֶיךָ חַיִּנִי: רְחוֹק מִרְשָׁעִים יִשׁוּעָה, כִּי חִקִּיךָ לֹא דָרְשׁוּ: רַחֲמֶיךָ
רַבִּים יְהוֹה, כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיִּנִי: רַבִּים רֹדְפֵי וְצָרִי, מֵעֲדוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי:
רְאִיתִי בְּגָדִים וְאַתְקוּטָה, אֲשֶׁר אֲמַרְתָּךָ לֹא שָׁמְרוּ: רֹאה כִּי-פְקוּדֶיךָ
אֶהְבֵּתִי, יְהוֹה כְּחֹסֶדְךָ חַיִּנִי: רֹאשׁ-דְּבָרְךָ אֲמַת, וּלְעוֹלָם כָּל-מִשְׁפָּט
צְדָקָה:

ש

פָּחַד לְבִי: שֵׁשׁ אֲנֹכִי עַל-אֲמַרְתֶּךָ, (וּמִדְבָרֶיךָ) שָׁרִים, רֹדְפוּנִי חֲנָם, וּמִדְבָרְךָ
כְּמוֹצֵא שָׁלַל רָב: שֶׁקֶר שָׁנֵאתִי וְאַתַּעֲבֶה, תוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי: שֶׁבַע בַּיּוֹם
הִלַּלְתִּיךָ, עַל מִשְׁפָּטֶי צְדָקָה: שְׁלוֹם רָב לְאַהֲבֵי תוֹרַתְךָ, וְאִין-לָמוֹ
מְכָשׁוֹל: שִׁבְרַתִּי לִישׁוּעָתֶךָ יְהוֹה, וּמִצּוֹתֶיךָ עֲשִׂיתִי: שְׁמֶרָה נַפְשִׁי
עֲדֹתֶיךָ, וְאַהֲבִים מְאֹד: שְׁמַרְתִּי פְקוּדֶיךָ וְעֲדֹתֶיךָ, כִּי כָל-דָּרְכֵי נִגְדָּה:

ת

תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוֹה, כְּדְבָרְךָ הִבִּינִנִי: תִּבּוֹא תִּחְנַנְתִּי לְפָנֶיךָ,
כְּאַמְרֹתֶיךָ הִצִּילֵנִי: תִּבְעַנָּה שִׁפְתֵי תִּהְלָה, כִּי תִלְמַדְנִי חִקִּיךָ: תַּעַן לְשׁוֹנֵי
אֲמַרְתֶּךָ, כִּי כָל-מִצּוֹתֶיךָ צְדָקָה: תִּהְיֶי-יָדְךָ לְעֲזָרָנִי, כִּי פְקוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי:
תִּאֲבָתִי לִישׁוּעָתֶךָ יְהוֹה, וְתוֹרַתְךָ שִׁעֲשָׁעִי: תִּחִי-נַפְשִׁי וְתִהְלַלְךָ,
וּמִשְׁפָּטֶיךָ יַעֲזָרֵנִי: תַּעֲיִתִי כְּשֶׁה אֲבִד בִּקְשׁ עֲבָדְךָ, כִּי מִצּוֹתֶיךָ, לֹא
שָׁכַחְתִּי:

פרקי משנה לפי סדר א-ב

נוהגים לומר פרקי משנה לפי שם הנפטר. כגון: יצחק בן שרה, יקראו את הפרקים המתחילים באותיות: י' צ' ח' ק' ב' נ' ש' ר' ה'. ** יש הנוהגים לומר רק את שתי המשניות הראשונות מכל פרק.

אות א

(מסכת שבת פרק טו)

אלו קשרים שחיבין עליהן: קשר הגמלין וקשר הספנין. וכשם א. שהוא חיב על קשורו, כך הוא חיב על התרו. רבי מאיר אומר: כל יש לך. ב. קשר שהוא יכול להתירו באחת מידי און חיבין עליו קשרים שאין חיבין עליהן כקשר הגמלין וכקשר הספנין. קושרת אשה מפתח חלוקה, וחויטי סבכה, ושל פסיקא, ורצועות מנעל וסנדל, ונודות יין ושמן, וקדרה של בשר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: קושרין לפני הבהמה בשביל שלא תצא. קושרין דלי בפסיקא, אבל לא בחבל; רבי יהודה מתיר. כלל אומר רבי יהודה: כל קשר שאינו מקפלין את הכלים אפלו ארבעה. ג. של קימא, אין חיבין עליו וחמשה פעמים, ומציעין את המטות מילי שבת לשבת, אבל לא משבת למוצאי שבת. רבי ישמעאל אומר: מקפלין את הכלים ומציעין את המטות, מיום הכפורים לשבת, וחלבי שבת קרבין ביום הכפורים. רבי עקיבא אומר: לא של שבת קרבין ביום הכפורים, ולא של יום הכפורים קרבין בשבת.

אות ב

(מסכת שבת פרק ד)

במה טומנין, ובמה אין טומנין? אין טומנין לא בגפת ולא בזבל, א. לא במלח ולא בסיד ולא בחול, בין לחים בין יבשים; לא בתבן ולא בזגים ולא במוכים ולא בעשבים, בזמן שהן לחים, אבל טומנין בהן כשהן יבשים. טומנין בכסות ובפרות, בכנפי יונה ובנסרת של חרשים, ובנערת של פשתן דקה. רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר טומנין בשלחין ומטלטלין אותן, בגזי צמר ואין מטלטלין. ב. בגסה

אותן. כיצד הוא עושה? נוטל את הכסוי, והן נופלות. רבי אלעזר בן עזריה אומר: קפה מטה על צדה ונוטל, שמא יטל ואינו יכול להחזיר. וחכמים אומרים: נוטל ומחזיר. לא פסוהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך. פסוהו ונתגלה מתר לכסותו. ממלא את הקיתון ונותן לתחת הכר או תחת הכסת.

אות ג

(מסכת חולין פרק ז)

גיד הנשה נוהג בארץ, ובחוצה לארץ, בפני הבית, ושלא בפני א. הבית, בחלון, ובמקדשים. ונוהג בבהמה ובחיה, בירך של ימין ובירך של שמאל. ואינו נוהג בעוף, מפני שאין לו כף. ונוהג בשליל. רבי יהודה אומר: אינו נוהג בשליל. וחלבו מתר. ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: נאמנין עליו ועל שולח אדם ירך לנכרי, שגיד הנשה בתוכה, מפני שמקומו ב. החלב נכר. הנוטל גיד הנשה - צריך שיטל את כלו. רבי יהודה אומר: כדי האוכל מגיד הנשה פזית - סופג ארבעים. ג. לקיים בו מצות נטילה אכלו ואין בו פזית - חלב. אכל מזה פזית, ומזה פזית - סופג שמונים. ירך שנתבשל בה גיד ד. רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים הנשה, אם יש בה בנותן טעם - הרי זו אסורה. כיצד משערין אותה? גיד הנשה שנתבשל עם הגידים, בזמן שמכירו - ה. כבשר בלפת בנותן טעם; ואם לאו - כלן אסורין, והרטב בנותן טעם. וכן חתיכה של נבלה, וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלו עם החתיכות, בזמן ש. ש. מכירן - בנותן טעם; ואם לאו - כלן אסורות, והרטב בנותן טעם נוהג בטהורה, ואינו נוהג בטמאה. רבי יהודה אומר: אף בטמאה. אמר רבי יהודה: והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה, ועדין בהמה טמאה מתרת להן? אמרו לו: בסיני נאמר, אלא שנכתב במקומו

אות ד

(מסכת סנהדרין פרק א)

דיני ממונות בשלשה. גזלות וחבלות בשלשה. נזק וחצי נזק, א. תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה בשלשה. האונס והמפתה

והמוציא שם רע בשלשה; דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: מוציא
מכות בשלשה; ב. שם רע בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות
משום רבי שמעאל אמרו: בעשרים ושלשה. עבור החדש בשלשה.
עבור השנה בשלשה; דברי רבי מאיר; רבן שמעון בן גמליאל אומר:
בשלשה מתחילין, ובחמשה נושאים ונותנים, וגומרין בשבעה; ואם
סמיכת זקנים ועריפת עגלה בשלשה; דברי ג. גמרו בשלשה מעברת
רבי שמעון; ורבי יהודה אומר: בחמשה. החליצה והמאונין בשלשה.
נטע רבעי, ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה. ההקדשות בשלשה.
הערכין המטלטלין בשלשה; רבי יהודה אומר: אחד מהן כהן.
דיני נפשות בעשרים ד. והקרקעות תשעה וכהן. ואדם פיוצא בהן
ושלשה. הרובע והנרבע בעשרים ושלשה, שנאמר: "והרגת את-
האשה ואת-הבהמה", ואומר: "ואת-הבהמה תהרגו". שור הנסקל
בעשרים ושלשה, שנאמר: "השור יסקל וגם-בעליו יומת", כמיתת
הבעלים, כך מיתת השור. הזאב והארי, הדב והנמר והברדלס והנחש
מיתתן בעשרים ושלשה; רבי אליעזר אומר: כל הקודם להרגו זכה;
אין דנין לא את ה. רבי עקיבא אומר: מיתתן בעשרים ושלשה
השבת ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול, אלא על פי בית דין
של שבעים ואחד. ואין מוציאים למלחמת הרשות, אלא על פי בית
דין של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא על פי
בית דין של שבעים ואחד. אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי
בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת, אלא על פי בית דין
של שבעים ואחד. ואין עושין עיר הנדחת בספר, ולא שלש, אבל
סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, ו. עושין אחת או שתים
וקטנה של עשרים ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד?
שנאמר: "אספה-לי שבעים איש מזקני ישראל", ומשה על גביהן הרי
שבעים ואחד; רבי יהודה אומר: שבעים. ומנין לקטנה שהיא של
עשרים ושלשה? שנאמר: "ושפטו העדה" "והצילו העדה", עדה
שופטת ועדה מצלת הרי כאן עשרים; ומנין לעדה שהיא עשרה?
שנאמר: "עד-מתי לעדה הרעה הזאת", יצאו יהושע וכלב; ומנין
להביא עוד שלשה? ממשמע שנאמר: "לא-תהיה אחרי-רבים לרעת,
שומע אני שאהיה עמהם לטובה, אם כן למה נאמר: "אחרי רבים
להטות"? לא כהטיתך לטובה הטיתך לרעה: הטיתך לטובה על פי
אחד, הטיתך לרעה על פי שנים; ואין בית דין שקול, מוסיפין עליהן

עוד אחד הרי כאן עשרים ושלשה. וכמה יהא בעיר ותהא ראויה
לסנהדרין? מאה ועשרים; רבי נחמיה אומר: מאתים ושלשים, כנגד
שרי עשרות.

אות ה

(מסכת ברכות פרק ב)

היה קורא בתורה, והגיע זמן המקרא: אם כיון לבו יצא, ואם לאו. א.
לא יצא. בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל מפני
היראה ומשיב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמצע שואל
מפני היראה ומשיב מפני הכבוד; בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב
אלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשניה, ב. שלום לכל אדם
בין שניה ל"שמע" ובין "שמע" ל-"והיה אם-שמע" בין "היה אם-
שמע" ל-"ויאמר" בין "ויאמר" ל"אמת ויציב". רבי יהודה אומר:
בין "ויאמר" ל"אמת ויציב" לא יפסיק. אמר רבי יהושע בן קרחה:
למה קדמה "שמע" ל-"והיה אם-שמע"? אלא כדי שיקבל עליו על
מלכות שמים ותחלה, ואחר כך יקבל עליו על מצות. "והיה אם-
שמע" ל-"ויאמר"? ש-"והיה אם שמע" נוהג ביום ובליילה, "ויאמר"
הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי ג. אינו נוהג אלא ביום
יוסי אומר: לא יצא. קרא ולא דקדק באותיותיה רבי יוסי אומר:
יצא. רבי יהודה אומר: לא יצא. הקורא למפרע, לא יצא. קרא
האמנין קורין בראש האילן או בראש ד. וטעה, יחזר למקום שטעה
חתן פטור מקריאת ה. הנדבדב, מה שאינו רשאי לעשות כן בתפלה
שמע בליילה הראשון, עד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה. מעשה
ברבן גמליאל שקרא בליילה הראשון שנשא. אמרו לו תלמידיו: לא
למדתנו, רבנו, שחתן פטור מקריאת שמע בליילה הראשון? אמר
ו. להם: איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים, אפלו שעה אחת
רחץ בליילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו: לא למדתנו,
רבנו, שאבל אסור לרחוץ? אמר להם: איני כשאר כל אדם, אסטניס
וכשמת טבי עבדו קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידיו: לא ז. אני
למדתנו, רבנו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים? אמר להם: אין
חתן אם רצה לקרות ח. טבי עבדי כשאר כל העבדים, כשר היה

קריאת שמע לילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הרוצה לטול את השם יטל.

אות ו

(מסכת דמאי פרק ב)

ואלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום: הדבילה, והתמרים, א. והחרובים, הארז, והכמון. הארז שבחוצה לארץ - כל המשתמש ממנו המקבל עליו להיות נאמן - מעשר את שהוא אוכל, ואת ב. פטור שהוא מוכר, ואת שהוא לוקח, ואינו מתארח אצל עם הארץ. רבי יהודה אומר: אף המתארח אצל עם הארץ, נאמן; אמרו לו: על המקבל עליו ג. עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים להיות חבר - אינו מוכר לעם הארץ לח ויבש, ואינו לוקח ממנו לח, ואינו מתארח אצל עם הארץ, ולא מארחו אצלו בכסותו. רבי יהודה אומר: אף לא יגדל בהמה דקה, ולא יהא פרוץ בנדירים ובשחוק, ולא יהא מטמא למתים, ומשמש בבית המדרש. אמרו לו: לא באו אלו הנחתומים, לא חיבו אותם חכמים להפריש, אלא כדי ד. לכלל תרומת מעשר וחלה. החנונים אינן רשאים למכור את הדמאי. כל המשפיעין במדה גסה רשאים למכור את הדמאי. אלו הן המשפיעין רבי מאיר אומר: את ה. במדה גסה? כגון הסיטונות ומוכרי תבואה שדרכו להמדד בגסה, ומדדו בדקה - טפלה דקה לגסה; את שדרכו להמדד בדקה, ומדדו בגסה - טפלה גסה לדקה. איזו היא מדה גסה? ביבש של שת קבין, ובלח דינר. רבי יוסי אומר: סלי תאנים, וסלי ענבים, וקפות של ירק - כל זמן שהוא מוכרן אכסרה פטור.

אות ז

(מסכת טהרות פרק ט)

זיתים מאימתי מקבלין טמאה? משזיעו זעת המעטן, אבל לא א. זעת הקפה; כדברי בית שמאי. רבי שמעון אומר: שעור זעה שלשה ימים; בית הלל אומרים: משיתחברו שלשה זה לזה; רבן גמליאל גמר ב. אומר: משתגמר מלאכתן; וחכמים אומרים כדבריו מלמסוק אבל עתיד לקח, גמר מלקח אבל עתיד ללוות, ארעו אבל,

או משתה, או אנס, אפלו זבים וזבות מהלכים עליהן - טהורין. נפלו עליהן משקין טמאין - אין טמא אלא מקום מגעו, והמחל היוצא נגמרה מלאכתו - הרי אלו מכשרין. נפלו עליהן ג. מהן - טהור משקין - טמאין. המחל היוצא מהן - רבי אליעזר מטהר, וחכמים מטמאין. אמר רבי שמעון: לא נחלקו על המחל היוצא מן הזיתים, שהוא טהור, ועל מה נחלקו? על היוצא מן הבור - שרבי אליעזר הגומר את זיתיו ושיר קפה אחת - ד. מטהר, וחכמים מטמאין יתננה לעיני הכהן; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: יוליד את הפניח זיתים בפתש. ה. המפתח מיד. רבי שמעון אומר: מעת לעת שימתנו, שיהו נוחין לכתוש - הרי אלו מכשרים; שימתנו שימלחם - בית שמאי אומרים: מכשרים, ובית הלל אומרים: אינן מכשרים. הפניח זיתיו בגג לגרגרם, ו. הפוצע זיתים בידיים טמאות - טמאן אפלו הן רוס אמה - אינן מכשרים. נתנן בבית שילקו, ועתיד להעלותם לגג, נתנן בגג שילקו, או שיפתחם - הרי אלו מכשרין. נתנן בבית עד שישמר את גגו, או עד שיוליכם למקום אחר - אינן רצה לטול מהן בד אחד או שני בדין - בית שמאי ז. מכשרין אומרים: קוצה בטמאה, ומחפה בטהרה; בית הלל אומרים: אף מחפה בטמאה. רבי יוסי אומר: חופר בקרדמות של מתכת, ומוליד השרץ שנמצא ברחים - אין טמא אלא מקום ח. לבית הבד בטמאה מגעו; אם היה משקה מהלך - הכל טמא. נמצא על גבי העלים - ישאלו הבדדים לומר: לא נגענו. אם היה נוגע באם, אפלו בשערה - נמצא על גבי פרודים, והוא נוגע בכביצה - טמא. ט. טמא על גבי פרודים, אף על פי שהוא נוגע בכביצה - אין טמא אלא מקום מגעו. נמצא בין כתל לזיתים - טהור. נמצא בגג - המעטן טהור. נמצא במעטן - הגג טמא. נמצא שרוף על הזיתים, וכן מטלית מהוהא - טהורה, שכל הטמאות כשעת מציאתן.

אות ח

(מסכת שבת פרק כב)

חבית שנשברה מצילין הימנה מזון שלש סעודות. ואומר א. לאחרים: בואו והצילו לכם, ובלבד שלא יספג. אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין; ואם יצאו מעצמן אסורין. רבי יהודה

אומר: אם לאכלין היוצא מהן מתר, ואם למשקין היוצא מהן אסור. חלות דבש שרסקון מערב שבת, ויצאו מעצמן אסורים; ורבי כל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין. ב. אלעזר מתיר בשבת; וכך שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בחמין בשבת; חוץ מן המליח הישן ודגים מלוחים קטנים וקוליס האספנין, שובר אדם את החבית לאכל. ג. שהדחתן זו היא גמר מלאכתן הימנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכוון לעשות כלי. ואין נוקבים מגופה של חבית; דברי רבי יהודה. וחכמים מתירין. ולא יקבנה מצדה; ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעוה, מפני שהוא ממרח. אמר רבי יהודה: מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב, ואמר: חוששני לו נותנין תבשיל לתוד הבור בשביל שיהא שמור, ואת. ד. מחטאת המים היפים ברעים בשביל שיצנו, ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו. מי שנשרו כליו בדרך במים, מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר הרוחץ במי מערה. ה. החיצונה, שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם ובמי טבריא ונסתפג, אפלו בעשר אלנטאות לא יביאם ביזו; אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלנטית אחת, פניהם ידיהם ורגליהם, סכין וממשמשין בבני מעים, אבל לא. ו. ומביאין אותה ביזו מתעמליו ולא מתגרדין, אין יורדין לקורדימה, ואין עושין אפיקטויזין, ואין מעצבין את הקטן, ואין מחזירין את השבר. מי שנפרקה יזו ורגלו לא יטרפם בצונן; אבל רוחץ הוא כדרכו, ואם נתרפא נתרפא.

אות ט

(מסכת זבחים פרק יב)

טבול יום ומחסר כפורים - אינן חולקים בקדשים לאכול לערב. א. אוינן נוגע, ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. בעלי מומין, בין בעלי מומין קבועין, בין בעלי מומין עוברין - חולקין ואוכלין, אבל לא מקריבין. וכל שאינו ראוי לעבודה - אינו חולק בבשר. וכל שאין לו בבשר - אין לו בעורות. אפלו טמא בשעת זריקת דמים, וטהור בשעת הקטר חלבים - אינו חולק בבשר, שנאמר: "המקריב את-דם כל. ב. השלמים ואת-החלב מבני אהרן, לו תהיה שוק הימין למנה שלא זכה המזבח בבשרה - לא זכו הפהנים בעורה, שנאמר: "עלת

אִישׁ, עוֹלָה שְׁעֲלֵתָה לְאִישׁ. עוֹלָה שְׁנִשְׁחֲטָה שְׁלֵא לְשָׁמָּה, אַף עַל פִּי שְׁלֵא עָלְתָה לְבַעְעֵלִים - עוֹרָה לְכַהֲנִים. אַחַד עוֹלֵת הָאִישׁ וְאַחַד עוֹלֵת עוֹרוֹת קִדְשִׁים קְדָשִׁים לְבַעְעֵלִים, וְעוֹרוֹת. ג. הָאִשָּׁה - עוֹרוֹתֶיהֶן לְכַהֲנִים קִדְשֵׁי קִדְשִׁים לְכַהֲנִים; קַל וְחֹמֶר! מָה אִם עוֹלָה שְׁלֵא זָכוּ בְּבִשְׂרָה, זָכוּ בְּעוֹרָה - קִדְשֵׁי קִדְשִׁים שְׁזָכוּ בְּבִשְׂרוֹ, אֵינּוּ דִין שְׁזָכוּ בְּעוֹרוֹ? אִין, כָּל הַקִּדְשִׁים שְׁאַרְע בָּהֶם. ד. מְזַבַּח יוֹכִיחַ, שְׁאִין לוֹ עוֹר מִכָּל מְקוֹם פְּסוּל קִדָּם לְהַפְשִׁיטוֹ - אִין עוֹרוֹתֶיהֶם לְכַהֲנִים; לְאַחַר הַפְּשִׁיטוֹ - עוֹרוֹתֶיהֶם לְכַהֲנִים. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא סָגֵן הַכַּהֲנִים: מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי עוֹר יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מִדְּבָרֵינוּ לְמִדְּנוּ, שֶׁהַמִּפְשִׁיט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרֵפָה, שְׁיֵאוֹתוֹ הַכַּהֲנִים בְּעוֹרוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: פָּרִים הַנְּשָׂרְפִים. ה. אִין "לֹא רָאִינוּ" רָאִיָּה, אֶלָּא יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה וְשִׁעִירִים הַנְּשָׂרְפִים, בְּזִמְנֵי שֶׁהֵם נִשְׂרָפִין כְּמִצְוַתוֹ - נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן, וּמִטְמְאִין בְּגָדִים; וְאִם אֵינֶן נִשְׂרָפִין כְּמִצְוַתוֹ - נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַיָּדָן סוּבְלִין אוֹתָם בְּמוֹטוֹת. יָצְאוּ. ו. הַבִּירָה, וְאֵינֶם מְטַמְּאִין בְּגָדִים הָרֵאשׁוֹנִים חוּץ לְחוֹמַת הָעֶזְרָה, וְהָאֲחֵרוֹנִים לֹא יָצְאוּ - הָרֵאשׁוֹנִים מְטַמְּאִין בְּגָדִים, וְהָאֲחֵרוֹנִים אֵינֶן מְטַמְּאִין בְּגָדִים עַד שְׁיֵצְאוּ. יָצְאוּ אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ - אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ מְטַמְּאִין בְּגָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵלּוֹ וְאֵלּוֹ אֵינֶן מְטַמְּאִין בְּגָדִים, עַד שְׁיֵצֵאת הָאוֹר בְּרֵבֶן. נִתְּדַּ הַבֶּשֶׂר - אִין הַשׁוֹרֵף מְטַמְּא בְּגָדִים.

אות י

(מסכת יומא פרק ח)

יוֹם הַכַּפּוּרִים אָסוּר בְּאֲכִילָה וּבִשְׂתֵיָה וּבְרַחֲצָה וּבְסִיכָה וּבְנָעִילַת. א. הַסַּנְדֵּל וּבִתְשִׁמִּישׁ הַמָּטָה. וְהַמְלֵךְ וְהַכֶּלֶה יִרְחֲצוּ אֶת פְּנֵיהֶם, וְהַחֲתִיָּה הָאוֹכֵל. ב. תִּנְעַל אֶת הַסַּנְדֵּל; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין כְּכוֹתֶבֶת הַגִּסָּה כְּמוֹהָ וּכְגֵרְעִינְתָהּ, וְהַשׁוֹתָה מְלֵא לְגִמְיוֹ חֵיב. כָּל הָאֲכִלִין מְצַטְרְפִין לְכַפּוֹתֶבֶת וְכָל הַמְשַׁקִּין מְצַטְרְפִין לְמֵלֵא לְגִמְיוֹ. אֲכַל וְשִׁתָּה בְּהַעֲלֵם אַחַד אֵינּוּ חֵיב. ג. הָאוֹכֵל וְשׁוֹתָה אִין מְצַטְרְפִין אֶלָּא חֲטָאת אַחַת. אֲכַל וְעָשָׂה מְלֵאכָה חֵיב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת. אֲכַל אֲכִלִין שְׁאֵינֶן רְאוּיִין לְאֲכִילָה וְשִׁתָּה מְשַׁקִּין שְׁאֵינֶן רְאוּיִין לְשִׁתֵּיהָ, וְשִׁתָּה הַתִּינוּקוֹת, אִין מְעַנִּין אוֹתָן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, ד. צִיר אוֹ מְרִיס פְּטוּר אֲבָל מְחַנְכִין אוֹתָם לְפָנֵי שָׁנָה וּלְפָנֵי שְׁנָתִים, בְּשִׁבִיל שְׁיֵהִיו רְגִילִין

עֲבָרָה שֶׁהֲרִיחָה מֵאֲכִילֵין אוֹתָהּ עַד שֶׁתִּשָּׁיב נַפְשָׁהּ. חוֹלָה. ה. בַּמִּצּוֹת
מֵאֲכִילֵין אוֹתוֹ עַל פִּי בְקִיאֵין ; וְאִם אֵין שָׁם בְקִיאֵין מֵאֲכִילֵין אוֹתוֹ עַל
מִי שֶׁאֲחִזּוּ בְלִמּוּס מֵאֲכִילֵין אוֹתוֹ אֶפְלוּ. ו. פִּי עֲצָמוֹ, עַד שֶׁיאֲמַר דִּי
דְּבָרִים טְמֵאִים עַד שֶׁיאֲרוּ עֵינָיו. מִי שֶׁנִּשְׁכַּח כָּלֵב שׁוֹטָה אֵין מֵאֲכִילֵין
אוֹתוֹ יִמְחָצֵר כְּבֵד שָׁלוֹ ; וְרַבִּי מֵתִיא בֶן חֲרָשׁ מֵתִיר. וְעוֹד אָמַר רַבִּי
מֵתִיא בֶן חֲרָשׁ : הַחוֹשֵׁשׁ בְּגֵרוֹנוֹ מֵטִילֵין לוֹ סֶס בְּתוֹךְ פִּיו בַּשַּׁבָּת, מִפְּנֵי
מִי שֶׁנִּפְלָה. ז. שֶׁהוּא סֶפֶק נִפְשׁוֹת, וְכָל סֶפֶק נִפְשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת
עָלָיו מִפְּלֵת, סֶפֶק הוּא שָׁם סֶפֶק אֵינוֹ שָׁם, סֶפֶק חֵי סֶפֶק מֵת, סֶפֶק
נִכְרִי סֶפֶק יִשְׂרָאֵל מִפְּקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל. מִצְּאוּהוּ חֵי מִפְּקָחִין עָלָיו,
חֲטָאת וְאִשָּׁם וְדַאי מְכַפְּרִין. מֵיִתָּה וְיוֹם. ח. וְאִם מֵת יִנְיָחוּהוּ
הַכְּפוּרִים מְכַפְּרִין עִם הַתְּשׁוּבָה. תְּשׁוּבָה מְכַפֶּרֶת עַל עֲבֵרוֹת קְלוֹת, עַל
עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֵׂה ; וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תּוֹלָה עַד שֶׁיָּבֹוא יוֹם
הָאוֹמֵר : אֲחֻטָּא וְאֲשׁוּב, אֲחֻטָּא וְאֲשׁוּב אֵין. ט. הַכְּפוּרִים וַיִּכְפֹּר
מִסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה ; אֲחֻטָּא וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר אֵין יוֹם
הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר.
עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְחֵבְרוֹ אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שֶׁיִּרְצֶה אֶת
חֵבְרוֹ. אֶת זֶה דָּרַשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה : "מִכָּל חֲטָאתֶיכֶם לִפְנֵי ה'
תִּטְהָרוּ". עֲבֵרוֹת שְׁבִין אָדָם לְמָקוֹם יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר ; עֲבֵרוֹת שְׁבִין
אָדָם לְחֵבְרוֹ אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, עַד שֶׁיִּרְצֶה אֶת חֵבְרוֹ. אָמַר רַבִּי
עֲקִיבָא : אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל ! לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטְהַרִּין ? מִי מִטְהַר אֶתְכֶם ?
אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמַיִם, שְׁנֵאֲמַר : "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם" ;
וְאוֹמֵר : "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל הִי", מֵה מְקוֹה מִטְהַר אֶת הַטְּמֵאִים, אֶף
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִטְהַר אֶת יִשְׂרָאֵל.

אות כ

(מסכת ברכות פרק ו)

כִּיצַד מְבָרְכִין עַל הַפְּרוֹת? עַל פְּרוֹת הָאֵילָן אוֹמֵר "בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ", א.
חוּץ מִן הַיֵּין ; שְׁעַל הַיֵּין אוֹמֵר "בוֹרָא פְּרִי הַגָּפֶן". וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ
אוֹמֵר "בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה", חוּץ מִן הַפֶּת ; שְׁעַל הַפֶּת הוּא אוֹמֵר
"הַמוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאֶרֶץ". וְעַל הַיִּרְקוֹת אוֹמֵר "בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה".
בְּרֵךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן. ב. "רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר : "בוֹרָא מִיַּיִן דְּשָׂאִים
"בוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה", יָצָא ; וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ "בוֹרָא פְּרִי הָעֵץ", לֹא

על דבר שאין ג. יצא. על כלם אם אמר "שהכל נהיה בדברו", יצא גדולו מן הארץ אומר "שהכל". על החמץ ועל הנובלות ועל הגובאי אומר "שהכל". על החלב ועל הגבינה ועל הביצים אומר "שהכל".

היו ד. רבי יהודה אומר: כל שהוא מין קלה, אין מברכין עליו לפני מינים הרבה רבי יהודה אומר: אם יש ביניהם ממין שבעה, ברוך. ה. מברך עליו. וחכמים אומרים: מברך על איזה מהן שירצה על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון. ברוך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון. ברוך על הפת, פטר את הפרפרת; על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים: היו יושבין לאכול כל אחד ואחד מברך. ו. אף לא מעשה קדרה לעצמו; הסבו אחד מברך לכלן. בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו; לאחר המזון אחד מברך לכלם; והוא אומר על ז. המגמר, אף על פי שאין מביאין את המגמר אלא לאחר הסעודה הביאו לפניו מליח בתחלה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת; שהפת טפלה לו. זה הכלל: כל שהוא עקר ועמו טפלה, מברך אכל תאנים ענבים ורמונים מברך. ח. על העקר ופוטר את הטפלה אחריהן שלש ברכות; דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים: ברכה אחת מעין שלש. רבי עקיבא אומר: אפלו אכל שלק והוא מזונו, מברך אחריו שלש ברכות. השותה מים לצמאו, אומר "שהכל נהיה בדברו". רבי טרפון אומר: "בורא נפשות רבות".

אות ל

(מסכת סוכה פרק ד)

לולב וערבה ששה ושבעה; ההלל והשמחה שמונה; סכה ונסוך. א. לולב שבעה, כיצד? יום טוב. ב. המים שבעה; והחליל חמשה וששה הראשון של החג שחל להיות בשבת, לולב שבעה; ושאר כל הימים ערבה שבעה, כיצד? יום שביעי של ערבה שחל להיות. ג. ששה מצות לולב כיצד? ד. בשבת, ערבה שבעה; ושאר כל הימים ששה יום טוב הראשון של החג שחל להיות בשבת, מוליכין את לולביהן להר הבית, והחזנין מקבלין מהן וסודרין אותן על גב האצטבא, והזקנים מניחין את שלהן בלשכה. ומלמדים אותם לומר: כל מי שמגיע לולבי בידו, הרי הוא לו במתנה. למחר משכימין ובאין,

והחזנין זורקין אותם לפניהם, והן מחטפין ומכין איש את חברו. וכשראו בית דין שבאו לידי סכנה, התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל מצות ערבה כיצד? מקום היה למטה מירושלים ונקרא ה. בביתו מוצא. יורדין לשם ומלקטין משם מרביות של ערבה, ובאין וזוקפין אותן בצדי המזבח, וראשיהן כפופין על גבי המזבח. תקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואומרים: "אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא". רבי יהודה אומר: "אני והו' הושיעה נא". ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פטירתו, מה הן אומרים? יפי לך, מזבח! יפי לך, מזבח! רבי אליעזר כמעשהו בחל כך מעשהו. ו. אומר: ליה ולך מזבח! ליה ולך מזבח בשבת, אלא שהיו מלקטין אותן מערב שבת ומניחים אותן בגיגיות של זהב, כדי שלא יכמשו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: חריות של דקל היו מביאין וחובטין אותן בקרקע בצדי המזבח, ואותו היום נקרא מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין. ז. יום חבוט חריות ההלל והשמחה שמונה, כיצד? מלמד, שחיב אדם. ח. אתרוגיהן בהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של החג, כשאר כל ימות החג. סכה שבעה, כיצד? גמר מלאכול, לא יתיר סכתו; אבל מוריד את הפלים מן המנחה ולמעלה, מפני כבוד יום טוב האחרון של נסוך המים כיצד? צלוחית של זהב מחזקת שלשת לגים. ט. החג היה ממלא מן השילוח. הגיעו לשער המים, תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש ופנה לשמאלו, שני ספלים של כסף היו שם. רבי יהודה אומר: של סיד היו, אלא שהיו משחרין פניהם מפני היין. ומנקבין כמין שני חטמין דקין; אחד מעבה ואחד דק, כדי שיהו שניהם כלין בבית אחת. מערבי של מים, מזרחי של יין. ערה של מים לתוך של יין, ושל יין לתוך מים יצא. רבי יהודה אומר: בלג היה מנסך כל שמונה ולמנסך אומרים לו: הגבה ידך! שפעם אחת נסך אחד על גבי רגליו, כמעשהו בחל כך מעשהו בשבת, י. ורגמוהו כל העם באתרוגיהן אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקדשת מן השילוח, ומניחה בלשכה. נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור, שהיין והמים המגליון פסולים לגבי המזבח.

אות מ

(מסכת מועד קטן פרק ב)

מי שֶׁהִפְךָ אֶת זִיתוֹ, וְאַרְעוֹ אֶבֶל אוֹ אֲנָס אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ פּוֹעֲלִים - א.
טוֹעֵן קוֹרָה רֵאשׁוֹנָה וּמְנִיחָה לְאַחַר הַמוֹעֵד; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
וְכֵן מִי שֶׁהִיָּה יֵינוּ בְּתוֹךְ הַבּוֹר, ב. יוֹסִי אוֹמֵר: זוֹלֵף וְגוֹמֵר וְגַף כְּדָרְכוֹ
וְאַרְעוֹ אֶבֶל אוֹ אֲנָס אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ פּוֹעֲלִים - זוֹלֵף וְגוֹמֵר וְגַף כְּדָרְכוֹ;
דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עוֹשֶׂה לוֹ לְמוֹדִים, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא
מִכְּנִיס אָדָם פְּרוֹתָיו מִפְּנֵי הַגְּנָבִים, וְשׂוֹלָה פְּשֻׁתָּנוּ מִן ג. יַחְמִיץ
הַמִּשְׁרָה, בְּשִׁבִיל שְׂלֵא תֵאבֵד, וּבִלְבַד שְׂלֵא יִכּוֹן אֶת מְלֹאכְתּוֹ בַּמוֹעֵד.
אִין לּוֹקְחִין בְּתִים, עֲבָדִים ד. וְכֵלָן אִם כּוֹנֵן מְלֹאכְתּוֹ בַּמוֹעֵד - יֵאבְדוּ
וּבְהֵמָה, אֶלֶּא לְצַרְךָ הַמוֹעֵד, אוֹ לְצַרְךָ הַמוֹכֵר, שְׂאִין לוֹ מָה יֵאכֵל. אִין
מְפָנִין מִבֵּית לְבֵית, אֶבֶל מִפְּנֵה הוּא לְחֻצְרוֹ. אִין מְבִיאִין כָּלִים מִבֵּית
מִחֻפִּין אֶת הַקְּצִיעוֹת ה. הָאֵמֶן; אִם חוֹשֵׁשׁ לָהֶם - מְפָנִין לְחֻצֵר אַחֲרֵת
בְּקֶשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָף מְעַבִּין. מוֹכְרֵי פְרוֹת, כְּסוֹת וְכָלִים,
מוֹכְרִים בְּצִנְעָה לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. הַצִּידִין וְהַדְּשׁוֹשׁוֹת וְהַגְּרוֹסוֹת, עוֹשִׂין
בְּצִנְעָה לְצַרְךָ הַמוֹעֵד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הֵם הַחֲמִירוּ עַל עֲצָמוֹן.

אות נ

(מסכת שבת פרק כא)

נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ וְהָאֵבֶן בְּיָדוֹ, וְכִלְכְּלָהּ וְהָאֵבֶן בְּתוֹכָהּ. וּמִטְלָטְלִין א.
תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוֹרָה וְעִם הַחֲלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָף מְעַלִּין
אֶת הַמִּדְמַע בְּאֶחָד וּמֵאָה ב. הָאֵבֶן שֶׁעַל פִּי הַחֲבִית מְטָה עַל צְדָה וְהִיא
נוֹפֶלֶת. הִיתָה בֵּין הַחֲבִיתוֹת מְגַבִּיָּהָ וּמְטָה עַל צְדָה וְהִיא נוֹפֶלֶת. מְעוֹת
שֶׁעַל הַכֹּר נוֹעֵר אֶת הַכֹּר וְהוּן נוֹפְלוֹת. הִיתָה עָלָיו לְשִׁלְשֵׁת מְקַנְחָה
בֵּית שְׂמַאי ג. בְּסִמְרִטוּט. הִיתָה שֶׁל עוֹר נוֹתֵנִין עָלֶיהָ מִים עַד שֶׁתִּכְלָה
אוֹמְרִים: מְגַבִּיָּהִין מִן הַשִּׁלְחָן עֲצָמוֹת וְקַלְפִּין. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים:
נוֹטֵל אֶת הַטְּבִלָּה כֹּלָה וּמְנַעֲרָהּ. מְעַבְרִין מִלְּפָנֵי הַשִּׁלְחָן פְּרוּרִין פְּחוֹת
מִכְּזִית, וְשַׁעַר שֶׁל אֶפּוֹנִין וְשַׁעַר שֶׁל עֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְאֵכֵל בְּהֵמָה.
סְפוּג, אִם יֵשׁ לוֹ עוֹר בֵּית אַחִיזָה מְקַנְחִין בוֹ; וְאִם לָאוּ אִין מְקַנְחִין
בוֹ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּף וּבֵין כָּף נָטַל בְּשַׁבַּת, וְאִינוּ מְקַבְּלִין
טְמֵאָה.

סֵפֶק אֶכֶל חֶלֶב, סֵפֶק לֹא אֶכֶל, וְאֶפְלוּ אֶכֶל, סֵפֶק יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁעוֹר, א. סֵפֶק שְׂאִין בּוֹ; חֶלֶב וְשֶׁמֶן לְפָנָיו, אֶכֶל אֶת אֶחָד מֵהוֹן, וְאִין יָדוּעַ אֵיזָה מֵהוֹן אֶכֶל; אֲשֶׁתּוֹ וְאַחֹתּוֹ עִמּוֹ בְּבֵית, שָׁגַג בְּאַחַת מֵהוֹן, וְאִין יָדוּעַ בְּאִיזוֹ מֵהוֹן שָׁגַג; שַׁבַּת וַיּוֹם חֵל, וְעָשָׂה מְלָאכָה בְּאַחַד מֵהוֹן, וְאִין יָדוּעַ כְּשֵׁם שְׂאִים אֶכֶל חֶלֶב וְחֶלֶב. ב. בְּאֵיזָה מֵהֶם עָשָׂה - מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי בְּהַעֲלִים אֶחָד אֵינּוּ חַיִּב אֲלֵא חֲטָאת אַחַת, כִּדְּעַל לֹא הוֹדַע שְׁלָהוֹן אֵינּוּ מִבִּיא אֲלֵא אֲשֶׁם אֶחָד. אִם הִיָּתָה יָדִיעָה בְּנִתִּים - כְּשֵׁם שֶׁהוּא מִבִּיא חֲטָאת עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּדְּעַל הוּא מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. כְּשֵׁם שְׂאִים אֶכֶל חֶלֶב וְדָם, נוֹתֵר וּפְגוּל בְּהַעֲלִים אֶחָד חַיִּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כִּדְּעַל לֹא הוֹדַע שְׁלָהוֹן מִבִּיא אֲשֶׁם תְּלוּי עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. חֶלֶב וְנוֹתֵר לְפָנָיו, אֶכֶל אֶחָד מֵהֶם, וְאִין יָדוּעַ אֵיזָה מֵהֶם אֶכֶל; אֲשֶׁתּוֹ נָדָה וְאַחֹתּוֹ עִמּוֹ בְּבֵית, שָׁגַג בְּאַחַת מֵהוֹן, וְאִין יָדוּעַ בְּאִיזוֹ מֵהוֹן שָׁגַג; שַׁבַּת וַיּוֹם הַכְּפוּרִים, וְעָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְאִין יָדוּעַ בְּאֵיזָה מֵהֶם עָשָׂה - רַבִּי אֶלְיעָזֵר מְחַיֵּב חֲטָאת; וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: לֹא נִחְלְקוּ עַל הָעוֹשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, שֶׁהוּא פְּטוּר, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: מִקְצֵת מְלָאכָה עָשָׂה מֵהַיּוֹם, וּמִקְצֵתָהּ לְמַחֵר; וְעַל מֵה נִחְלְקוּ? עַל הָעוֹשָׂה בְּתוֹךְ הַיּוֹם, וְאִין יָדוּעַ אִם בְּשַׁבַּת עָשָׂה, וְאִם בַּיּוֹם הַכְּפוּרִים עָשָׂה; אוֹ עַל הָעוֹשָׂה, וְאִין יָדוּעַ מֵעִין אֵיזוֹ מְלָאכָה עָשָׂה - רַבִּי אֶלְיעָזֵר מְחַיֵּב חֲטָאת; וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי רַבִּי שְׂמַעוֹן שְׂזוּרִי. ג. יְהוּדָה: פּוֹטְרוֹ הִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶף מֵאֲשֶׁם תְּלוּי וְרַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמְרִים: לֹא נִחְלְקוּ עַל דְּבַר שֶׁהוּא מְשׁוּם שֵׁם אֶחָד, שֶׁהוּא חַיִּב; וְעַל מֵה נִחְלְקוּ? עַל דְּבַר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁנֵי שְׁמוֹת, שְׂרַבִּי אֶלְיעָזֵר מְחַיֵּב חֲטָאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֶפְלוּ נִתְּכּוֹן לְלִקַּט תְּאֵנִים, וְלִקַּט עֲנָבִים, עֲנָבִים וְלִקַּט תְּאֵנִים; שְׁחוּרוֹת וְלִקַּט לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וְלִקַּט שְׁחוּרוֹת - רַבִּי אֶלְיעָזֵר מְחַיֵּב חֲטָאת; וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: תְּמַה אֲנִי אִם יִפְטֹר בָּהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר: "אֲשֶׁר חֲטָא בָּהּ"? פָּרַט לְמַתְעֵסֶק.

עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית? בית שמאי א. אומרים: כל זמן שהוא יפה לפרי; ובית הלל אומרים: עד העצרת. איזהו שדה האילן? כל ב. וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו שלשה אילנות לבית סאה, אם ראויין לעשות כפר דבילה של ששים מנה באיטלקי, חורשים כל בית סאה בשבילן; פחות מכאן, אין אחד אילן סרק ג. חורשין להן אלא מלא האורה וסלו חוצה לו ואחד אילן מאכל, רואין אותו כאלו הם תאנים: אם ראויים לעשות כפר דבילה של ששים מנה באיטלקי, חורשים כל בית סאה בשבילן; היתה אחד עושה כפר ד. פחות מכאן, אין חורשים להם אלא לצרכן דבילה ושנים אין עושין, או שנים עושין ואחד אינו עושה - אין חורשין להם אלא לצרכן; עד שיהיו משלשה עד תשעה. היו עשרה, מעשרה ולמעלה - בין עושין בין שאינן עושין, חורשין כל בית סאה בשבילן. שנאמר: "בחריש ובקציר תשבתי" - אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית, אלא חריש של ערב שביעית שהוא נכנס בשביעית, וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. רבי ישמעאל אומר: מה חריש רשות, אף קציר רשות, יצא קציר שלשה אילנות של שלשה אנשים, הרי אלו מצטרפין, ה. העמר וחורשין כל בית סאה בשבילן. וכמה יהא ביניהם? רבן גמליאל עשר נטיעות מפזרות בתוך ו. אומר: כדי שיהא הבקר עובר בכליו בית סאה, חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש השנה. היו עשויות הנטיעות ז. שורה ומקפות עטרה, אין חורשין להם אלא לצרכן והדלועים מצטרפין לתוך בית סאה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל עשרה דלועים לבית סאה, חורשין כל בית סאה עד ראש עד אימתי נקראו נטיעות? רבי אלעזר בן עזריה אומר: עד ח. השנה שיחלו; רבי יהושע אומר: בת שבע שנים; רבי עקיבא אומר: נטיעה בשמה. אילן שנגמם והוציא חליפין, מטפח ולמטה - כנטיעה, מטפח ולמעלה - כאילן; דברי רבי שמעון

אות פ

(מסכת פרה פרק ד)

פרת חטאת ששחטה שלא לשמה, קבל והזה שלא לשמה, או א. לשמה ושלא לשמה, או שלא לשמה ולשמה - פסולה; רבי אליעזר

מכשיר. וְשֵׁלָא רְחוּץ יְדִים וְרִגְלִים - פְּסוּלָה; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁיר. וְשֵׁלָא בְּכֹהֵן גְּדוּל - פְּסוּלָה; רַבִּי יְהוּדָה מְכַשֵּׁיר. וּבְמַחְסַר בְּגָדִים - שְׂרָפָה חוּץ מִגֵּתָה, אוּ בְשֵׁתֵי **ב**. פְּסוּלָה. וּבְכָלִי לְבָן הִיָּתָה נֶעֱשִׂית גִּתוֹת, אוּ שְׂשָׂרְף שְׁתִּים בְּגַת אַחַת - פְּסוּלָה. הִזָּה וְלֹא כִּוּן כְּנֶגֶד הַפֶּתַח - פְּסוּלָה. הִזָּה מְשֻׁשִׁית שְׂבִיעִית, חֲזַר וְהִזָּה שְׂבִיעִית - פְּסוּלָה. מְשֻׁבִיעִית שְׂרָפָה שְׁלֹא בְּעֵצִים, אוּ בְכָל **ג**. שְׂמִינִית, וְחֲזַר וְהִזָּה שְׂמִינִית - כְּשָׂרָה עֵצִים, אֶפְלוּ בְקֶשׁ אוּ בְגִבָּה - כְּשָׂרָה. הַפְּשִׁיטָה וְנִתְחָה - כְּשָׂרָה. שְׂחָטָה עַל מְנַת לֶאֱכֹל מִבְּשָׂרָה, וְלִשְׂתוֹת מִדָּמָה - כְּשָׂרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר כָּל הָעֲסוּקִין בַּפֶּרָה מִתְחַלֵּה וְעַד **ד**. אוֹמֵר: אֵין מַחְשְׁבָה פּוֹסְלַת בַּפֶּרָה סוּף - מְטַמְּאִין בְּגָדִים, וּפּוֹסְלִים אוֹתָהּ בְּמִלְאָכָה. אֶרַע בָּהּ פְּסוּל בְּשִׁחִיטָתָה - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים. אֶרַע בָּהּ בְּהִזְיָתָה, כָּל הָעוֹסֵק בָּהּ לִפְנֵי פְּסוּלָה - מְטַמְּאָה בְּגָדִים, לְאַחַר פְּסוּלָה - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים; וּמַעֲשִׂיָהּ, נִמְצָא חֲמֻרָה קְלָה. לְעוֹלָם מוֹעֲלִין בָּהּ, וּמֵרַבִּין לָהּ עֵצִים בַּיּוֹם וּבְכֹהֵן. הַמְּלָאכָה פּוֹסְלַת בָּהּ עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶפֶר. וְהַמְּלָאכָה פּוֹסְלַת בְּמִים עַד שֶׁיִּטְּלוּ אֶת הָאֶפֶר.

אות צ

(מסכת פרה פרק ט)

צְלוּחִית שֶׁנִּפְּל לְתוֹכָהּ מִים כָּל שָׁהֵן - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִזָּה שְׁתֵּי **א**. הִזְיוֹת; וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין. יֵרֵד לְתוֹכָהּ טַל - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִנִּיחָנָה בְּחֻמָּה וְהִטַּל עוֹלָה; וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין. נִפְּל לְתוֹכָהּ מִשְׁקִין וּמֵי פְרוֹת - יַעֲרָה, וְצָרִיךְ לִנְגֹב; דִּיּוֹ, קוּמוֹס, וְקִנְקִנְתוֹס, וְכָל דְּבָר שֶׁהוּא רוּשָׁם - נִפְּל לְתוֹכָהּ שְׂקָצִים וְרִמְשִׁים וְנִתְבַּקְעוּ, אוּ **ב**. יַעֲרָה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לִנְגֹב שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מֵרְאִיָהֶם - פְּסוּלִין. חִפּוּשִׁית, בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ - פּוֹסְלַת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּשִׁפּוּפֶרֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּן יַעֲקֹב אוֹמְרִים: הַדִּירָה שֶׁתֵּת מֵהֵן **ג**. וְהַכְּנָה שֶׁבִּתְבוּאָה - כְּשָׂרִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶם לְחָה בְּהֻמָּה אוּ חִיָּה - פְּסוּלִין. כָּל הָעוֹפּוֹת פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַיּוֹנָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מוֹצֵצַת. כָּל הַשְּׂרָצִים אֵינָם פּוֹסְלִין, חוּץ מִן הַחֲלָדָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְלַקֶּת; רַבּוֹ גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: אֵף הַנְּחָשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְקִיא; רַבִּי הַחוּשֵׁב עַל מֵי חֲטָאת לִשְׂתוֹת - רַבִּי **ד**. אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵף הָעֶכְבֵּר אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: פָּסַל; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כְּשִׁיטָה. אִמֵּר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמִים שֶׁאֵינָם מְקַדְּשִׁים, אֲבָל בְּמִים הַמְּקַדְּשִׁין - רַבִּי

ה. אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁיטָה; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כְּשֵׁישְׁתָּה. גֵּרְגֵר - כֶּשֶׁר מִי חֲטָאת שֶׁנִּפְסְלוּ - לֹא יִגְבְּלִים בְּטִיט, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂם תִּקְלָה לְאַחֲרִים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּטָלוּ. פָּרָה שֶׁשָּׁתַת מִי חֲטָאת - בְּשָׂרָה טָמֵא מֵעַת מִי חֲטָאת וְאַפְרַח חֲטָאת - ו. לֵעַת; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּטָלוּ בְּמַעֲיָה לֹא יַעֲבִירִם בְּנֶהָר וּבִסְפִינָה, וְלֹא יִשְׁיִטִם עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא יַעֲמִד בְּצַד זֶה וַיִּזְרַק־לְצַד זֶה. אֲבָל עוֹבֵר הוּא בַּמַּיִם עַד צְנֹארוֹ. עוֹבֵר הוּא הַטְּהוֹר לְחֲטָאת, וּבִיָּדוֹ כְּלֵי רִיקִם הַטְּהוֹר לְחֲטָאת, וּבַמַּיִם שְׂאִינִם אֶפְרַח כֶּשֶׁר שֶׁנִּתְעַרַב בְּאַפְרַח מְקַלָּה - הוֹלְכִין אַחֲרֵי הָרֵב. ז. מְקַדְּשִׁין מִי. ח. לְטָמֵא, וְאִין מְקַדְּשִׁין בּוֹ; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְקַדְּשִׁין בְּכֻלָּן חֲטָאת שֶׁנִּפְסְלוּ - מְטַמְּאִים אֶת הַטְּהוֹר לְתַרוּמָה בִּיָּדוֹ וּבְגוּפוֹ, וְאֶת הַטְּהוֹר לְחֲטָאת לֹא בִּיָּדוֹ וְלֹא בְּגוּפוֹ. נְטַמְּאוּ - מְטַמְּאִים אֶת הַטְּהוֹר. ט. לְתַרוּמָה בִּיָּדוֹ וּבְגוּפוֹ, וְאֶת הַטְּהוֹר לְחֲטָאת בִּיָּדוֹ, אֲבָל לֹא בְּגוּפוֹ אֶפְרַח כֶּשֶׁר שֶׁנִּתְנָנוּ עַל גְּבֵי הַמַּיִם שְׂאִינִן רְאוּיִן לְקַדֵּשׁ - מְטַמְּאִין אֶת הַטְּהוֹר לְתַרוּמָה בִּיָּדוֹ וּבְגוּפוֹ; אֶת הַטְּהוֹר לְחֲטָאת, לֹא בִּיָּדוֹ וְלֹא בְּגוּפוֹ.

אות ק

(מסכת מעילה פרק ד)

קִדְּשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲיָלָה, וְלַחֲיִב עֲלֵיהֶן מְשׁוּם. א. פְּגוּל, נוֹתֵר, וְטָמֵא. קִדְּשֵׁי בִדָּק הַבֵּית מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. קִדְּשֵׁי חֲמֻשָּׁה. ב. הַמִּזְבֵּחַ וְקִדְּשֵׁי בִדָּק הַבֵּית, מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לְמַעֲיָלָה דְּבָרִים בְּעוֹלָה מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה: הַבָּשָׂר, וְהַחֶלֶב, וְהַסֶּלֶת, וְהַיַּיִן, וְהַשֶּׁמֶן. וְשֵׁשֶׁה בַּתּוֹדָה: הַבָּשָׂר, וְהַחֶלֶב, וְהַסֶּלֶת, וְהַיַּיִן, וְהַשֶּׁמֶן, וְהַלֶּחֶם. הַתַּרְוּמָה, וְהַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְהַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דָּמַי, הַחֶלֶב, וְהַבְּכוּרִים - מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לְאַסוּר, וְלַחֲיִב עֲלֵיהֶם אֶת הַחֲמֻשׁ כָּל הַפְּגוּלִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. כָּל הַנוֹתְרִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. כָּל הַנְּבִלוֹת מְצַטְרְפוֹת זו עִם זו. כָּל הַשְּׂרָצִים מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. דָּם הַשָּׂרֵץ וּבָשָׂרוֹ מְצַטְרְפִין. כָּלֵל אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כָּל שֶׁטַמְּאָתוֹ וְשֶׁעוּרוֹ שׁוּיִן - מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה; טַמְּאָתוֹ וְלֹא שֶׁעוּרוֹ, שֶׁעוּרוֹ וְלֹא טַמְּאָתוֹ, הַפְּגוּל וְהַנוֹתֵר. ד. לֹא טַמְּאָתוֹ וְלֹא שֶׁעוּרוֹ - אִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה אִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם שְׁנֵי שְׁמוֹת. הַשָּׂרֵץ וְהַנְּבִילָה, וְכֹן הַנְּבִילָה וּבָשָׂר הַמֵּת - אִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לְטָמֵא, אֲפִלוּ כִּקְל

שְׁבַשְׁנֵיהֶם. הָאֵכֶל שְׁנַטְמָא בְּאֵב הַטְמָאָה וְשְׁנַטְמָא בּוֹלֵד הַטְמָאָה -
כָּל הָאֵכֶלִין מְצַטְרְפִין : ה. מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לְטַמָּא כְּקַל שְׁבַשְׁנֵיהֶם
לְפָסוּל אֶת הַגְּוִיָּה בְּכַחְצֵי פְּרָס, בְּמִזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְעָרוּב, בְּכַבִּיצָה
לְטַמָּא טְמֵאת אֵכֶלִין, בְּכַגְרוּגְרַת לְהוֹצֵאת שַׁבַּת, בְּכַכּוֹתֶבֶת בְּיוֹם
הַכְּפוּרִים. כָּל הַמְּשָׁקִין מְצַטְרְפִין לְפָסוּל אֶת הַגְּוִיָּה בְּרַבִּיעִית, וּבְמִלָּא
הָעֵרְלָה וְכֻלָּאֵי הַפְּרָס מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. ו. לְגַמְיוּ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר : אֵינָן מְצַטְרְפִין. הַבְּגָד וְהַשֶּׁק, הַשֶּׁק וְהָעוֹר, הָעוֹר
וְהַמֶּפֶץ - מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר : מִפְּנֵי שֶׁהוּן רְאוּיִין
לְטַמָּא מוֹשֵׁב.

אות ר

(מסכת חולין פרק יא)

ראשית הגז נוהג בארץ, ובחוצה לארץ, בפני הבית ושלא בפני א.
הבית, בחליו, אבל לא במקדשיו. חומר בזרוע ובלחיים ובקבה
מראשית הגז, שהזרוע והלחיים והקבה נוהגים בבקר ובצאן,
במרבה ובמעט; וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות, ואינו נוהג
וכמה הוא מרבה? בית שמאי אומרים: שתי ב. אלא במרבה
רחלות, שנאמר: "יחיה-איש עגלת בקר ושתי-צאן". ובית הלל
אומרים: חמש, שנאמר: "חמש צאן עשויות". רבי דוסא בן הרקינס
אומר: חמש רחלות גוזזות מנה, מנה, ופרס - חכבות בראשית הגז.
וחכמים אומרים: חמש רחלות, גוזזות כל שהן. וכמה נותנין לו?
משקל חמש סלעים ביהודה, שהן עשר סלעים בגליל; מלבן ולא
צואי, כדי לעשות ממנו בגד קטן, שנאמר: "תתן-לו" - שיהא בו כדי
מתנה. לא הספיק לתנו לו עד שצבעו - פטור. לבנו, ולא צבעו - חייב.
הלוקח גז צאנו של נכרי - פטור מראשית הגז. הלוקח גז צאנו של
חברו: אם שיר המוכר - המוכר חייב. לא שיר - הלוקח חייב. היו לו
שני מינים, שחופות ולבנות, מכר לו שחופות, אבל לא לבנות, זכרים,
אבל לא נקבות - זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו.

אות ש

(מסכת שביעית פרק ו)

שֶׁלש אַרְצוֹת לְשִׁבְעִית : כָּל שֶׁהַחֲזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל, מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַד כְּזִיב, לֹא נֶאֱכַל וְלֹא נֶעֱבַד ; וְכָל שֶׁהַחֲזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם, מִכְּזִיב וְעַד הַנֶּהָר וְעַד אֲמֵנָה, נֶאֱכַל אֲבָל לֹא נֶעֱבַד ; מִן הַנֶּהָר וּמֵאֲמֵנָה וְלִפְנֵים, עוֹשִׂין בְּתֵלוּשׁ בְּסוּרְיָא, אֲבָל לֹא בְּמַחְבֵּר. דְּשִׁים וְזוּרִין. **ב.** נֶאֱכַל וְנֶעֱבַד וְדוֹרְכִין וּמַעֲמָרִין, אֲבָל לֹא קוֹצְרִין וְלֹא בּוֹצְרִין וְלֹא מוֹסְקִים. כָּלל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא : כָּל שֶׁפִּיּוּצָא בּוֹ מִתֵּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּצָלִים שֶׁיֵּרְדוּ עֲלֵיהֶם גְּשָׁמִים וְצִמְחוּ - אִם הָיוּ הָעֲלִין. **ג.** בְּסוּרְיָא שְׁלָהֶם שְׁחוּרִין, אֲסוּרִין ; הוֹרִיקוּ - הָרִי אֵלּוּ מִתְרִין. רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנִטְיָגְנוֹס אוֹמֵר : אִם יְכוּלִין לְהַתְלִישׁ בְּעֲלִין שְׁלָהוּ, אֲסוּרִין ; וּכְנָגַד כֵּן מְאִימְתִי מִתֵּר אָדָם לְקַח יָרֵק בְּמוֹצָאֵי. **ד.** מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִתְרִין שְׁבִיעִית? מְשִׁיעֵשָׁה כִּיּוּצָא בּוֹ. עֲשֵׂה הַבְּכִיר, הַתֵּר הָאֶפִיל. רַבִּי הַתֵּיר אִין מוֹצִיאִין שְׁמֹן שְׂרָפָה וּפְרוֹת. **ה.** לְקַח יָרֵק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיַּד שְׁבִיעִית, מִהָאֶרֶץ לְחוּצָה לְאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן : שְׁמַעְתִּי בְּפְרוּשׁ, אִין מְבִיאִין. **ו.** שְׁמוֹצִיאִין לְסוּרְיָא וְאִין מוֹצִיאִין לְחוּצָה לְאֶרֶץ תְּרוּמָה מְחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן : שְׁמַעְתִּי בְּפְרוּשׁ, שְׁמַבִּיאִין מְסוּרְיָא וְאִין מְבִיאִין מְחוּצָה לְאֶרֶץ.

אות ת

(מסכת ברכות פרק ד)

תְּפִלַּת הַשְּׁחַר עַד חֲצוֹת ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר : עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִלַּת א. הַמְּנַחָה עַד הָעֶרֶב ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר : עַד פְּלַג הַמְּנַחָה. תְּפִלַּת הָעֶרֶב אִין לָהּ קָבַע. וְשֶׁל מוֹסְפִין כָּל הַיּוֹם ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר : עַד שֶׁבַע רַבִּי נְחוּנְיָא בֶן הַקָּנָה הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּכַנְיִסְתוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. **ב.** שָׁעוֹת וּבִיצִיאָתוֹ תְּפִלָּה קְצָרָה. אָמְרוּ לוֹ : מַה מְקוֹם לְתְּפִלָּה זוֹ? אָמַר לָהֶם : בְּכַנְיִסְתִּי אֲנִי מִתְפַּלֵּל, שֶׁלֹּא תִּאָרַע תִּקְלָה עַל יָדִי, וּבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר : בְּכָל יוֹם מִתְפַּלֵּל אָדָם שְׁמוֹנָה. **ג.** הוֹדְיָה עַל חֶלְקִי עֲשֶׂרָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר : מַעִין שְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר : אִם שְׁגוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו יִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה ; וְאִם לָאוּ מַעִין שְׁמוֹנָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר : הָעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קָבַע אִין תְּפִלָּתוֹ. **ד.** עֲשֶׂרָה תְּחִנוּנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר : הַמְהַלֵּךְ בְּמְקוֹם סְכָנָה, מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה

קצרה. אומר: הושע השם את עמך את שארית ישראל; בכל פרשת
היה רוכב. ה. העבור יהיו צרכיהם לפניך; ברוך אתה ה' שומע תפלה
על החמור, ירד; ואם אינו יכול לירד, יחזיר את פניו; ואם אינו יכול
היה יושב. ו. להחזיר את פניו, יכון את לבו כנגד בית קדש הקדשים
בספינה, או בקרון, או באסדה יכון את לבו כנגד בית קדש
רבי אלעזר בן עזריה אומר: אין תפלת המוספין אלא. ז. הקדשים
בחבר עיר. וחכמים אומרים: בחבר עיר ושלא בחבר עיר. רבי יהודה
אומר משמו: כל מקום שיש חבר עיר, היחיד פטור מתפלת
המוספין.

מסכת מקואות פרק ז (אותיות נשמה)

יש מעלין את המקוה ולא פוסלין, פוסלין ולא מעלין, לא מעלין ולא
פוסלין. אלו מעלין ולא פוסלין: השלג, והברד, והכפור, והגליד,
והמלח, והטיט הנרוק. אמר רבי עקיבא: היה רבי ישמעאל דן כנגדי
לומר: השלג אינו מעלה את המקוה. והעידו אנשי מידבא משמו,
שאמר להם: צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה. רבי יוחנן בן נורי
אומר: אבן הברד כמים. כיצד מעלין ולא פוסלין? מקוה שיש בו
ארבעים סאה חסר אחת, נפל מהם סאה לתוכו, והעלתו, נמצאו
מעלין ולא פוסלין.

גשמים. הכפור: בשלשה לוגין שאובין. וכולהו מפרש כיצד. ולא פוסלין: משלימין לארבעים סאה. יש מעלין
טיט רך ורקיק שנעשה כמו. טיט הנרוק: מים שקפאו על פני הארץ או על פני המים. גליד: שיוורדין נקפים
כמים שאובים דאמרינן לקמן פוסלים ולא מעלים. ואין הלכה כרבי יוחנן בן נורי. אבן הברד כמים: רוק
שהשלימוהו. ולא. נמצאו מעלין: והלכה כעדותן של אנשי מידבא שעושין מקוה מן השלג אפילו לכתחלה
פוסלין. בשלשה לוגין שאובין. שהרי סאה היא הרבה יותר משלשה לוגין, ולא נפסל המקוה בכך.

אלו פוסלין ולא מעלין: המים בין טמאים בין טהורים, ומי כבשים,
ומי שלקות, והתמד עד שלא החמיץ. כיצד פוסלין ולא מעלין? מקוה
שיש בו ארבעים סאה חסר קרטוב, ונפל מהן קרטוב לתוכו - לא
העלהו; פוסלו בשלשה לוגין. אבל שאר המשקין, ומי פרות, והציר,
והמריס, והתמד משהחמיץ - פעמים מעלין ופעמים שאינן מעלין.
כיצד? מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת, נפל לתוכו סאה מהם

- לא הֵעֵלְתוּ. הָיוּ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה, נָתַן סָאָה וְנָטַל סָאָה - הָרִי זֶה כְּשֶׁר.

מים. **ומי שלקות**: מים שכבשו בהן זיתים או מיני ירקות. **מי כבשים**: שאובין. בין טמאין בין טהורים. **המים** דאם החמיץ נידון. **עד שלא החמיץ**: חרצנים וזגים או שמרים שנתן עליהן מים. **והתמד**: ששלקו בהן שלקות כדמפרש, כשיש במקוה ארבעים סאה מים. **פעמים מעלין**: אחד מששים וארבע בלוג. **קורטוב**: כמי פירות כשרים ונתן בו סאה מי פירות, ואח"כ נטל סאה ממנו מים ומי פירות מעורבים יחד, הרי כל הסאה של מי כדקתני במקוה שיש בו ארבעים סאה חסר. **פעמים אין מעלין**: פירות שנשארה במקוה משלימים את המקוה אחת:

הָדִיחַ בּוֹ סֵלִי זֵיתִים וְסֵלִי עֲנָבִים, וְשָׁנוּ אֶת מְרָאִיו - כְּשֶׁר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִי הֶצְבַּע פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בְּשִׁלְשָׁה לֶגִין, וְאֵינָן פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בְּשָׁנוּי מְרָאָה. נִפְל לְתוֹכוֹ יֵין וּמַחֵל, וְשָׁנוּ אֶת מְרָאִיו - פָּסוּל. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? יִמְתִּין לוֹ עַד שְׂיִרְדּוּ גִשְׁמִים, וְיַחֲזְרוּ מְרָאִיהֶן לְמְרָאָה הַמַּיִם. הָיוּ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה, מִמֶּלֶא בִּכְתָף וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, עַד שְׂיַחֲזְרוּ מְרָאִיהֶן לְמְרָאָה הַמַּיִם.

משום דצבעא. ואין פוסלים אותו בשינוי מראה: דהדחת כלים לא חשיבא שינוי מראה. ושינוי את מראיו כשר דלמלאות בכתף אי אפשר. ימתין עד שירדו גשמים: מים היוצאים מן הזיתים. מוחל: לית ביה מששא דמקוה שלם אין השאובים פוסלים אותו לעולם. ממלא בכתף: דבחסר עסקינן, שהוא נפסל בשלשה לוגין

נִפְל לְתוֹכוֹ יֵין אוּ מַחֵל, וְשָׁנוּ מְקַצֵּת מְרָאִיו, אִם אֵין בּוֹ מְרָאָה מַיִם אַרְבַּעִים סָאָה - הָרִי זֶה לֹא יִטְבַּל בּוֹ.

אם אין במקוה ארבעים סאה שיש בהן מראה מים, לא יטבול באותו מקוה. אין בו מראה מים ארבעים סאה: אפילו באותו צד שיש בו מראה מים, ואם טבל לא עלתה לו טבילה

שְׁלֹשָׁה לֶגִין מַיִם, וְנִפְל לְתוֹכוֹן קָרְטוֹב יֵין, וְהָרִי מְרָאִיהֶן כְּמְרָאָה הַיֵּין, וְנִפְלוּ לְמַקְוֶה - לֹא פָּסְלוּהוּ. שְׁלֹשָׁה לֶגִין מַיִם חָסֵר קָרְטוֹב, וְנִפְל לְתוֹכוֹן קָרְטוֹב חָלָב, וְהָרִי מְרָאִיהֶן כְּמְרָאָה הַמַּיִם, וְנִפְלוּ לְמַקְוֶה - לֹא פָּסְלוּהוּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמְרָאָה.

הכל הולך אחר המראה: הואיל והן נראין כיון, ומי פירות אין פוסלין בשלשה לוגין. ונפלו למקוה לא פסלוהו: אף על פי שאין החלב פוסל המקוה ואין במים שיעור שלשה לוגין לפסול, מכל מקום כיון שיש כאן שלשה לוגין שנראין כמים, חשבינן להו כאילו כולן מים ופוסלין. ואין הלכה כרבי יוחנן בן נורי

מַקְוֶה שְׂיֵשׁ בּוֹ אַרְבַּעִים סָאָה מְכֻנּוֹת, יִרְדּוּ שָׁנִים וְטְבְּלוּ זֶה אַחַר זֶה - הָרִאשׁוֹן טְהוֹר, וְהַשֵּׁנִי טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיוּ רַגְלָיו שֶׁל רִאשׁוֹן נוֹגְעוֹת בַּמַּיִם - אֵף הַשֵּׁנִי טְהוֹר. הַטְּבִיל בּוֹ אֶת הַסָּגוּס, וְהֵעֵלְהוּ, מְקַצְתוֹ נוֹגֵעַ בַּמַּיִם - טְהוֹר. הִפְרַ וְהִקְסַת שֶׁל עוֹר, כִּיּוֹן שֶׁהִגְבִּיהָ שְׁפָתוֹתֵיהֶם מִן הַמַּיִם - הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכוֹן שְׂאוּבִין. כִּיצַד יַעֲשֶׂה? מְטְבִילָן וּמַעֲלָה אוֹתָם דָּרָךְ שׁוּלֵיהֶם.

דאמרינן גוד אחית, והוי כאילו. **אף השני טהור**: דודאי חסר שיעור המקוה בטבילתו של ראשון. **והשני טמא** המים שהעלה הראשון בגופו הן מחוברין למי מקוה ולא נחסר משיעורו כלום. ופירשו בגמרא דחגיגה דלא טיהר רבי יהודה אלא במעלות דרבנן, כגון שהיה טהור לחולין וטבל להיות טהור למעשר, או שהיה טהור למעשר וטבל להיות טהור לתרומה. אבל לעלות מטומאה גמורה לטהרה, דברי הכל טמא. ואין הלכה כר' ובמקוה. **מקצתו נוגע במים טהור**: בגד צמר עב, וקורין לו בערבי אלבורנו"ס, ובולע מים הרבה. **סגוס**: יהודה שיש בו מ' סאה מצומצמות איירי וטבל בו אדם לאחר שהטביל בו את הסגוס, טהור האיש הטובל אע"פ שנחסר שיעור מקוה בטבילת הסגוס, מאחר שמקצת הסגוס נוגע במים. ור' יהודה היא דסבירא ליה אמרינן וחוזרים ופוסלים את המקוה בשלשה לוגים. שהרי לא היו בו אלא. **המים שבתוכן שאובים**: גוד אחית כדי שלא יפלו. **ומעלה אותם דרך שוליהם**: ארבעים סאה מכוונות ונתחסר כשהגביה שפתותיהן מן המים: **המים שבתוכן למקוה ויפסלו כל מימיו**

הטביל בו את המטה, אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה - טהורה, מפני שהמים מקדמין. מקוה שמימיו מרדדיו, כובש אפלו חבילי עצים, אפלו חבילי קנים, כדי שיתפחו המים, ויורד וטובל. מחט שהיא נתונה על מעלות המערה, היא מוליד ומביא במים, כיון שפעבר עליה הגל - טהורה.

שרגליה גבוהות, ואי אפשר להטבילה כולה כאחת במקוה קטן כזה ששיערו מצומצם. **הטביל בו את המטה** להטביל הרגלים קודם. **שהמים מקדמין**: שאינו נרוק ואין מטבילין בו. **העבה**: אא"כ רגליה שוקעות בטיט שאין המים עמוקים, מחמת שהמקוה רחב והמים. **שמימיו מרודדים**: שישקעו בטיט, ובמים הוטבלו לצד אחד של. **כובש**: מתפשטים בכולו. ואע"פ שיש בו ארבעים סאה אין כל גופו מתכסה במים בבת אחת ואע"ג דנראה כמקוה שחלקו, אפילו הכי הואיל והמים נכנסין ביניהן לא. **אפילו חבילי עצים וקנים**: מקוה הוי חלוק. וכובש דנקט, מפני שהעצים והקנים צפים על פני המים, וצריך לכבוש עליהם אבנים כדי שיכנסו של מים על המעלה של מקוה. **כיון שעבר הגל**: מנענע המים בידיו. **היה מוליד ומביא במים**: תחת המים שהמחט מונח בה וצפו מי הגל על המחט, טהורה. ולפי שהמחט דקה וקטנה וירא פן תפול במים, דרך להטבילה כן:

מסכת כלים פרק כד

שְׁלֹשָׁה תְּרִיסִין הֵם: תְּרִיס הַכְּפוּף - טְמֵא מְדָרְס; וְשִׁמְשֻׁחִין בּוֹ. **א.** שְׁלֹשׁ. **ב.** בְּקִנְפוֹן - טְמֵא טְמֵא מֵת; וְדִיצַת הָעֶרְבִין - טְהוֹרָה מְכֻלוֹם עֲגֻלוֹת הֵן: הָעֲשׂוּיָה כְּקִתְדָרָא - טְמֵאָה מְדָרְס; כְּמֵטָה - טְמֵאָה טְמֵא שְׁלֹשׁ עֲרָבוֹת הֵן: עֲרָבָה מְשֻׁנֵי לֵג. **ג.** מֵת; וְשֵׁל אֲבָנִים - טְהוֹרָה מְכֻלוֹם וְעַד תִּשְׁעָה קָבִין שְׁנִסְדָּקָה - טְמֵאָה מְדָרְס; שְׁלֵמָה - טְמֵאָה טְמֵא מֵת; שְׁלֹשׁ תֵּבוֹת הֵן: תֵּבָה שְׁפִתָּחָה. **ד.** וְהִבָּאָה בַּמָּדָה - טְהוֹרָה מְכֻלוֹם מְצָדָה - טְמֵאָה מְדָרְס; מְלֻמְעֵלָן - טְמֵאָה טְמֵא מֵת; וְהִבָּאָה בַּמָּדָה - שְׁלֹשָׁה תְּרַבּוּסִין הֵן: שֵׁל סְפָרִין - טְמֵא מְדָרְס; **ה.** טְהוֹרָה מְכֻלוֹם

שֶׁלֶשׁ ו. שְׁאוּכָלִין עָלָיו - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל זֵיתִים - טְהוֹר מִכָּלִים
 בְּסִיסָיוֹת הֵן: שְׁלֹפְנֵי הַמָּטָה, וְשֶׁלֶפְנֵי סוּפְרִים - טָמֵא מִדָּרְס; וְשֶׁל
 שֶׁלֶשׁ ז. דִּלְפָּקִי - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל מְגָדֵל - טְהוֹרָה מִכָּלִים
 פְּנִקְסִיוֹת הֵן: הָאֶפִּיפּוֹרִין - טָמֵא מִדָּרְס; וְשֶׁשׁ בֵּה בֵּית קָבוֹל שְׁעוּה -
 שֶׁלֶשׁ מְטוֹת הֵן: ח. טָמֵא טָמֵא מֵת; וְחֻלְקָה - טְהוֹרָה מִכָּלִים
 הָעֲשׂוּיָה לְשִׁכְיָה - טָמֵא מִדָּרְס; שֶׁל זָגְגִין - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל
 שֶׁלֶשׁ מְשֻׁפְּלוֹת הֵן: שֶׁל זָבֵל - טָמֵא טָמֵא. ט. סְרָגִין - טְהוֹרָה מִכָּלִים
 מִדָּרְס; שֶׁל תֵּבּוֹן - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְהַפְּחֻץ שֶׁל גְּמָלִים - טְהוֹר
 שֶׁלֶשׁ מִפְּצִים הֵן: הָעֲשׂוּי לְיִשְׁבָּה - טָמֵא מִדָּרְס; שֶׁל י. מִכָּלִים
 שֶׁלֶשׁ חֲמָתוֹת יא. צְבָעִין - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל גִּתּוֹת - טְהוֹר מִכָּלִים
 וְשֶׁלֶשׁ תְּרַמְלִין הֵן: הַמְּקַבְּלִים כְּשַׁעוֹר - טָמֵא מִדָּרְס; וְשֶׁאֵינָן
 יב. מְקַבְּלִין כְּשַׁעוֹר - טָמֵא מִכָּלִים טָמֵא מֵת; וְשֶׁל עוֹר הַדָּג - טְהוֹר מִכָּלִים
 שֶׁלֶשׁ עוֹרוֹת הֵן: הָעֲשׂוּי לְשִׁטִּיחַ - טָמֵא מִדָּרְס; לְתַכְרִיךְ הַכֶּלִים -
 שֶׁלֶשׁ יג. טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל רְצוּעוֹת וְשֶׁל סַנְדָּלִים - טְהוֹר מִכָּלִים
 סְדִינִין הֵן: הָעֲשׂוּי לְשִׁכְיָה - טָמֵא מִדָּרְס; לוֹיִלוֹן - טָמֵא טָמֵא מֵת;
 שֶׁלֶשׁ מְטַפְּחוֹת הֵן: שֶׁל יָדַיִם - טָמֵא טָמֵא. יד. וְשֶׁל צוֹרוֹת - טְהוֹר מִכָּלִים
 מִדָּרְס; שֶׁל סְפָרִין - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל תַּכְרִיךְ, וְשֶׁל נִבְלֵי בְּנֵי לֵוִי -
 שֶׁלֶשׁ פְּרָקְלִינִין הֵן: שֶׁל צְדֵי חֲזֵה וְעוֹף - טָמֵא טָמֵא. טו. טְהוֹרָה מִכָּלִים
 טז. מִדָּרְס; שֶׁל חֲגָבִין - טָמֵא טָמֵא מֵת; וְשֶׁל קִיּוֹץ - טְהוֹר מִכָּלִים
 שֶׁלֶשׁ סְבָכוֹת הֵן: שֶׁל יֶלְדָה - טָמֵא טָמֵא מִדָּרְס; שֶׁל זְקֵנָה - טָמֵא
 שֶׁלֶשׁ קָפוֹת הֵן: יז. טָמֵא מֵת; וְשֶׁל יוֹצֵאת לַחוּץ - טְהוֹרָה מִכָּלִים
 מְהוּקָה שְׁטֻלְיָה עַל הַבְּרִיָה - הוֹלְכִין אַחַר הַבְּרִיָה; קִטְנָה עַל הַגְּדוּלָה -
 הוֹלְכִין אַחַר הַגְּדוּלָה; הֵיוּ שְׁווֹת - הוֹלְכִין אַחַר הַפְּנִימִית. רבי שִׁמְעוֹן
 אוֹמֵר: כִּף מְאֻזְנִים שְׁטֻלְיָה עַל שׁוּלֵי הַמַּחֵם: מִבְּפָנִים - טָמֵא, מִבַּחוּץ -
 טְהוֹר. טְלִיָה עַל צֶדוֹ: בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבַּחוּץ - טְהוֹר

קטע מהאדרא זוטא) זוהר

אָמַר רַבִּי אֲבָא, לָא סַיִים בּוֹצִינָא קְדִישָׁא לְמִימַר חַיִּים, עַד דְּאִשְׁתַּכְּכוּ
 מְלוֹי, וְאָנָּא כְּתַבְנָא, סְבַרְנָא לְמַכְתַּב טְפִי, וְלֹא שְׁמַעְנָא. וְלֹא זְקִיפְנָא

רִישָׁא, דְּנִהוּרָא הוּה סְגִי, וְלֹא הוּה יְכִילָנָא לְאַסְתַּכְלָא. אֲדַהְכִי
אֲזִדְעִזְעָנָא, שְׁמַעְנָא קְלָא דְקֹאֲרִי וְאָמַר: אֲרַךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְגוֹ'.
יְשְׁמַעְנָא קְלָא אַחְרָא, חַיִּים שְׁאַל מִמֶּדָּ וְגוֹ

כָּל הַהוּא יוֹמָא, לָא אֶפְסִיק אֲשָׁא מִן בֵּיתָא, וְלֹא הוּה מֵאן דְּמָטִי
לְגַבְיָהּ, דְּלֹא יְכִילוּ דְנִהוּרָא וְאֲשָׁא הוּה בְּסוּחְרֵינִיה. כָּל הַהוּא יוֹמָא
נְפִילָנָא עַל אַרְעָא, וְגַעִינָא. בְּתַר דְּאֲזִיל אֲשָׁא, חֲמִינָא לְבוּצִינָא קְדִישָׁא
קְדָשׁ הַקְדָּשִׁים, דְּאַסְתַּלַּק מִן עֲלָמָא, אֲתַעֲטֹף שְׂכִיב עַל יְמִינִיה, וְאַנְפוּי
חַיִּיכִין.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, וְנָטִיל יְדוּי וְנָשִׁיק לוֹן, וְאַנָּא לְחִיכְנָא עֲפָרָא
דְּתַחוּת רְגְלוּי. בָּעוּ חֲבֵרֵיִיא לְמַבְכִּי, וְלֹא יְכִילוּ לְמַלְלָא. שְׁאֲרוּ חֲבֵרֵיִיא
בְּבִכְיָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה נְפִיל תַּלְת זְמַנִּין, וְלֹא יְכִיל לְמַפְתַּח פּוּמִיה.
לְבַתַּר פְּתַח וְאָמַר, אַבָּא אַבָּא. תַּלְת הוּו, חַד אֲתַחֲזָרוּ. הַשְּׁתָא תַּנּוּד
חִיּוּתָא, צְפָרָאן טְאֲסִין, מְשַׁתְּקֵעוּ בְּנוֹקְבָאן דְּיִמָּא רַבָּא, וְחֲבֵרֵיִיא כְּלָהוּ
שְׁתִּיין דְּמָא.

קָם רַבִּי חֵיִיא עַל רְגְלוּי וְאָמַר, עַד הַשְּׁתָא בּוּצִינָא קְדִישָׁא מְסַתְּכַל
עָלוּ. הַשְּׁתָא לָאו הוּא עֲדוּן, אֶלָּא לְאַשְׁתַּדְלָא בִּיקְרִיה. קָם רַבִּי (מִשְׁתַּדל
ס"א עֲרֵעוּרָא) אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא, נָטְלוּ לִיה בְּטִיקְרָא דְּסִיקְלָא, מֵאן חֲמָא
עַרְבוּבִיא דְּחֲבֵרֵיִיא, וְכָל בֵּיתָא הוּה סְלִיק רִיחִין סְלִיקוּ בֵּיה (וְעֲרַבּוּבִיא
בְּפוּרִיִיה, וְלֹא אֲשַׁתְּמַשׁ בֵּיה, אֶלָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא
ס"א דְּצַפְרִי וְטַרְדִּיא) אֲתָנוּ טְרִיקוּן, וּמֵאֲרִי תְרִיסִין דְּכַפֵּר צְפָרִי וְטַרְדָּאן בְּהוּ
בְּנֵי מְרוֹנְיָא, צוּוּחִין בְּקִטְרִין, דְּחֲשִׁיבוּ דְלָא יִתְקַבֵּר תַּמָּן. בְּתַר (וְהוּו
דְּנַפְק פּוּרִיִיא, הוּה סְלִיק בְּאַוּיָרָא. וְאֲשָׁא הוּה לְהִיט קַמִּיה, שְׁמַעוּ
קְלָא, עוּלוּ וְאָתוּ, וְאַתְכַּנְשׁוּ לְהִילוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוּן, יְבֵא שְׁלוֹם יְנוּחוּ עַל
מְשַׁכְּבוֹתֵם.

כַּד עָאֵל לְמַעְרַתָּא שְׁמַעוּ קְלָא בְּמַעְרַתָּא, זֶה הָאִישׁ מְרַעִישׁ הָאָרֶץ
בְּיוֹמָא (ס"א וְלֹא מִשְׁתַּכְחִין) מְרַגִּיז מְמַלְכוֹת, כַּמָּה פְּטָרִין בְּרַקִּיעָא מְשַׁתְּכִין
דִּין בְּגִינָדָּ, דְנָא רַבִּי שְׁמַעוּן בֶּן יוֹחָאִי, דְּמֵאֲרִיה מְשַׁתְּבַח בֵּיה בְּכָל
יוֹמָא. זַכָּאָה חוּלְקִיה לְעִילָא וְתַתָּא. כַּמָּה גְּנִיזִין עֲלָאִין מְסַתְּמָרן לִיה,
עָלִיה אֲתַמַּר: וְאַתָּה לֵד לְקַץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוֹרְלָדָּ לְקַץ הַיָּמִין.

תפילה לאחר הלימוד

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו מלפנינו, מצילנו בוראנו
יוצרנו ועושהנו, שתקבל בחסד וברחמים למועדנו אשר למדנו לפניך,
ויעלו לרצון ולנחת רוח לפני כסא (פב"ט) לזכות ולמנוחת נפש נשמת
כבודך להשפיע עליה שפעת יפעת אורות טלך, כדי שתכניס לגן עדן
עליון, לאור באור פניך ולהנות מזיו שכינתך. ותהיה לה מנוחה נכונה
בגן עדן מושבה כל הימים במחצתן של צדיקים. ויעמדו עליה
מלאכים המוני מעלה להמליץ טוב בעדה. ויקראו לפניך זכויותיה.
ובזכות כל השמות והצורפים והסודות היוצאים והרמוזים
והמצרפים בלמוד שלמדנו תקבלנה כקרבות ומנחות ונחוחים,
ובצדק תענה נוראות לכלא הפשע ולהתם חטאת. ויפתחו לה שער
השמים ועל מי מנוחות ינהלוה וילווה, ויושיבוה במעון ביתך ומקום
משכן כבודך, ויסתירוה בסתר עליון, שוכן רום חביון, להצילה
ולהושיעה משטן רע וממקטרגים רעים ותהיה מנוחתה כבוד
במנוחת שלום השקט ובטח. כדכתיב יבא שלום ינוחו על משכבותם
הולך נכוחו. עד שתעמד לגורלה לקץ הימין. ויתקיים בנו מקרא
שכתוב בלע המות לנצח ומחה אדני אלהים דמעה מעל כל פנים.
וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהוה דבר. ואתה יהוה ברחמיך
הרבים אל שדי, תאמר לצרותינו די. אנא יהוה מלטה המחנה
הנשאר לפלטה. וקרא אליה את הקריאה על הגאלה ועל התמורה,
כי אין זולתך לגאל ולקבץ שה פזורה. ומהרה יבא לציון גואל
ונקומה ונעלה בית אל אמן, כן יהי רצון
ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו
כוננהו. ברוך יהוה לעולם אמן ואמן: ואני תפילתי לך יהוה עת רצון
אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי
לפניך ה' צורי וגאלי

קדיש על ישראל

בְּעֶלְמָא דִּי בְּרָא, כְּרַעוּתִיָּהּ. וְיִמְלִיךְ (אמון) יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִיָּהּ רַבָּא
בְּחַיִּיכוּן וּבְיוֹמֵיכוּן (אמון). מְלָכוּתִיָּהּ, וְיַצְמַח פְּרָקְנִיָּהּ, וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ
יְהֵא (אמון). וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב, וְאִמְרוּ אַמֵּן
וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר, שְׁמִיָּהּ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעַלְמֵי עַלְמֵיָּהּ יִתְבָּרַךְ
וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל, שְׁמִיָּהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ
לְעַלְמֵי מֵן-כָּל-בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחֲמָתָא דְאַמְיָרוּן (אמון). הוּא
בְּעֶלְמָא, וְאִמְרוּ אַמֵּן

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תְּלַמְיָדֵיהוֹן וְעַל-כָּל-תְּלַמְיָדֵי תְּלַמְיָדֵיהוֹן,
דְּעִסְקִין בְּאוּרִיתָא קְדִישָׁתָא, דִּי בְּאַתְרָא הֵי דִּין וְדִי בְּכָל-אַתְר וְאַתְר,
יְהֵא לְנָא וּלְכוּן וּלְהוֹן, שְׁלָמָא חֲנָא וְחֲסִידָא וְרַחֲמֵי, מִן קָדָם מְאִרֵי
שְׁמִיָּהּ וְאַרְעָא, וְאִמְרוּ אַמֵּן

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּהּ, חַיִּים וְשָׁבַע וְיִשׁוּעָה וְנַחֲמָה וְשִׁיזְבָּא
וְרַפּוּאָה וְגִאֲלָה וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרוּחַ וְהַצְלָה, לְנוּ וּלְכָל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל,
עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם (אמון). וְאִמְרוּ אַמֵּן
עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אַמֵּן

השכבה

טוב שם משמון טוב ויום המנות מיום הנלדו (לאיש)

אשת חיל מי ימצא ורחק מפנינים מכרה (לאשה)

המרחם על כל בריותיו, הוא יחוס ויחמל וירחם, על נפש רוח ונשמה
בגן עדן (תניחנה: לאשה) רוח ה' תניחנו. (פב"פ) של

ברכת בית העלמין

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר יצר אתכם בדין, וברא אתכם בדין, וכלכל אתכם בדין, ויודע מספר כלכם בדין, והוא עתיד להחיותכם ולהקיםכם בדין, ברוך אתה יהוה מחיה המתים.

מזמורי תהילים שנוהגים לקרוא בבית העלמין

פרק-לג

רננו צדיקים ביהוה לישירים נאווה תהלה: הודו ליהוה בכנור בנגבל
עשור זמרו לו: שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה: כי ישר דבר
יהוה וכל מעשהו באמונה: אהב צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה
הארץ: בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם: כנס כנוד מי
הים נתן באצרות תהומות: ייראו מיהוה כל הארץ ממנו יגורו כל
ישבי תבל: כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד: יהוה הפיר עצת גוים
הניא מחשבות עמים: עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר
ודר: אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו העם בחר לנחלה לו: משמים
הביט יהוה ראה את כל בני האדם: ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי
הארץ: היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם: אין המלך נושע ברב
חיל גבור לא ינצל ברב כח: שקר הסוים לתשועה וברב חילו לא
ימלט: הנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו: להציל ממות נפושם
ולחיותם ברעב: נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא: כי בו ישמח
לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך:

פרק-טז

מִכְתָּם לְדָוִד שְׁמַרְנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָּךְ : אָמַרְתָּ לַיהוָה אֲדַנִּי אַתָּה
טוֹבֵתִי בֵּל עָלֶיךָ : לְקַדּוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה וְאֲדִירִי כָּל חֲפָצֵי בָם :
יִרְבוּ עֲצָבוֹתָם אַחַר מְהָרוּ בֵּל אֲסִיךָ נִסְפִיָּהֶם מִדָּם וּבֵל אֲשָׂא אֶת
שְׁמוֹתָם עַל שִׁפְתַי : יְהוָה מִנֵּת חֶלְקִי וְכוֹסֵי אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי : חֲבָלִים
נָפְלוּ לִי בִּנְעָמִים אֲף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי : אֲבָרְךָ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֲף
לִילּוֹת יִסְרוּנִי כְלִיֹּתַי : שְׁוִיתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תַמִּיד כִּי מִימִינִי בֵּל אֲמוּט :
לָכֵן שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֲף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לְבַטָּח : כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי
לְשָׂאוֹל לֹא תִתֵּן חֲסִידֶךָ לְרֵאוֹת שָׁחַת : תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שִׁבְעַ
שְׁמָחוֹת אֶת פְּנֶיךָ נְעֻמוֹת בִּימִינֶךָ נֶצַח

פרק-יז

תִּפְלָה לְדָוִד שְׁמַעָה יְהוָה צְדָק הַקְּשִׁיבָה רִנָּתִי הֶאֱזִינָה תִּפְלָתִי בְּלֹא
שִׁפְתֵי מִרְמָה : מִלִּפְנֵיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תִּחְזִינָה מִיִּשְׂרָאֵל : בְּחִנֵּת לְבִי
פָקַדְתָּ לַיְלָה צָרַפְתָּנִי בֵּל תִּמְצָא זְמוֹתַי בֵּל יַעֲבֹר פִּי : לַפְעֻלוֹת אָדָם בְּדַבֵּר
שִׁפְתֶיךָ אָנִי שְׁמַרְתִּי אֲרָחוֹת פָּרִיץ : תִּמְךָ אֲשָׂרִי בְּמַעֲגָלוֹתֶיךָ בֵּל נְמוּטוֹ
פְעָמִי : אָנִי קָרָאתֶיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הֵט אָזְנֶךָ לִי שְׁמַע אֲמַרְתִּי : הִפְלָה
חֲסִדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמַּתְקוֹמָמִים בִּימִינֶךָ : שְׁמַרְנִי כְּאִישׁוֹן בֵּת עֵין
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנִי : מִפְּנֵי רְשָׁעִים זֹו שְׁדוּנִי אִיבִי בְּנִפְשׁ יִקִּיפוּ עָלַי :
סָבְבוּנוּ עֵינֵיהֶם (סבבוני) חֲלָבְמוֹ סָגְרוּ פִימוֹ דָּבְרוּ בְּגֵאוֹת : אֲשָׂרִינוּ עֲתָה
יִשִּׁיתוּ לְנִטּוֹת בְּאֶרֶץ : דְּמִינוּ כְּאֲרִיָּה יִכְסוּף לְטָרוֹף וְכִכְפִּיר יִשָּׁב
בְּמִסְתָּרִים : קוֹמָה יְהוָה קַדְמָה פָּנָיו הִכְרִיעָהוּ פִלְטָה נַפְשִׁי מִרְשָׁע
וְצָפוּנֶךָ (וּצפִינךָ) חָרַבְךָ : מִמַּתִּים יָדֶךָ יְהוָה מִמַּתִּים מִחֲלָד חֶלְקָם בְּחַיִּים
תִּמְלֵא בְטָנָם יִשְׁבְּעוּ בָנִים וְהַנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלָלֵיהֶם : אָנִי בְצַדֵּק אֲחֻזָּה
פְּנֶיךָ אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תִּמְוִנְתֶּךָ

פרק-עב

לְשִׁלְמוֹה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמַלְךְ תָּנוּ וְצַדִּיקְתֶּךָ לָבוֹן מְלֶכֶךָ : יָדִין עַמֶּךָ
בְּצַדֵּק וְעֵנֶיךָ בְּמִשְׁפָּט : יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעַם וּגְבָעוֹת בְּצַדִּיקָה : יִשְׁפֹּט
עַנְיֵי עַם יוֹשִׁיעַ לְבָנֵי אֲבִיוֹן וַיִּדְכָּא עוֹשֵׁק : יִירָאוּךָ עַם שְׁמֵשׁ וְלִפְנֵי יָרַח
דוֹר דוֹרִים : יִרַד כְּמָטָר עַל גֹּז כְּרַבִּיבִים זָרְזִיף אֶרֶץ : יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק

וְרַב שְׁלוֹם עַד בְּלִי יָרַח : וַיִּירָד מֵיַם עַד יָם וּמִנְהָר עַד אֶפְסֵי אֶרֶץ : לִפְנֵי
יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֵיבֵיּוֹ עֶפֶר יִלְחֲכוּ : מַלְכֵי תִרְשִׁישׁ וְאֵיִים מִנְחָה יִשִּׁיבוּ
מַלְכֵי שֶׁבַע וְסָבָא אֲשֶׁכֶר יִקְרִיבוּ : וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מַלְכֵי כָּל גּוֹיִם
יַעֲבְדוּהוּ : כִּי יֵצֵל אֲבִיוֹן מִשׁוּעַ וְעָנִי וְאִין עֲזָר לוֹ : יָחַס עַל דָּל וְאֲבִיוֹן
וְנִפְשׁוֹת אֲבִיוֹנִים יוֹשִׁיעַ : מִתּוֹךְ וּמִחֲמַס יִגָּאֵל נַפְשָׁם וַיִּיקָר דָּמָם
בְּעֵינָיו : וַיְחִי וַיִּתֵּן לוֹ מִזֶּהֱב שֶׁבָא וַיִּתְפַּלֵּל בְּעֵדוֹ תְּמִיד כָּל הַיּוֹם
יְבַרְכְּנָהוּ : יְהִי פֶסֶת בַּר בְּאֶרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים יִרְעַשׂ כְּלָבָנוֹן פְּרִיו וַיִּצְיָצוּ
יָנוֹן שָׁמוֹ וַיִּתְבָּרְכוּ ^(וַיִּנְיִ) מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאֶרֶץ : יְהִי שָׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ
בּוֹ כָּל גּוֹיִם יִאֲשְׁרוּהוּ : בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת
לְבָדוֹ : וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאֶרֶץ אָמֵן וְאָמֵן :
כָּלוּ תַפְלוֹת דָּוִד בֶּן יִשָּׁי

פרק-צא

יֹשֵׁב בְּסִתְרַ עֲלִיוֹן בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלוֹנֵן : אִמַּר לַיהוָה מַחְסֵי וּמִצּוֹדֹתַי אֱלֹהֵי
אֲבֹטָח בּוֹ : כִּי הוּא יֵצִילֵךְ מִפֶּחַ יְקוּשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת : בְּאֲבָרְתוֹ יִסֹּךְ לְךָ
וְתַחַת כְּנָפָיו תִּחְסֶה צָנָה וְסַחֲרָה אָמַתּוֹ : לֹא תִירָא מִפֶּחַד לִילָה מִחַץ
יַעוֹף יוֹמָם : מִדְּבַר בְּאִפֶּל יִהְלֵךְ מִקְטָב יִשׁוּד צְהָרִים : יִפֹּל מִצַּדֵּךְ אֶלְךָ
וְרַבָּה מִימִינֵךְ אֶלֶיךָ לֹא יָגֵשׁ : רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֵט וְשִׁלְמַת רְשָׁעִים
תִּרְאֶה : כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסֵי עֲלִיוֹן שְׁמַתָּ מְעוֹנֵךְ : לֹא תֵאָנֶה אֶלֶיךָ רָעָה
וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאִהְלֵךְ : כִּי מִלְּאֲכִיו יִצְוֶה לְךָ לִשְׁמֹרֵךְ בְּכָל דְּרָכֶיךָ : עַל
כַּפְּיִם יִשְׁאֹינֵךְ פֶּן תִּגָּף בְּאֲבֹן רִגְלֵךְ : עַל שַׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ תִּרְמַס כְּפִיר
וְתַנִּין : כִּי בִי חֶשֶׁק וְאַפְלִטָהוּ אֲשַׁגְּבֶהוּ כִּי יִדַע שְׁמִי : יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ
עִמּוֹ אֲנֹכִי בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֲכַבְּדֶהוּ : אֲרֹךְ יָמִים אֲשַׁבִּיעֶהוּ וְאֲרָאֶהוּ
בִּישׁוּעָתִי

פרק-קד

בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלַּתָּ מְאֹד הוֹד וְהַדָּר לְבִשְׁתָּ : עֹטָה
אוֹר כְּשִׁלְמָה נוֹטָה שְׁמַיִם כְּיָרִיעָה : הַמְקַרָּה בְּמִים עֲלִיוֹתָיו הַשָּׁם עֲבִים
רְכוּבוֹ הַמְהִלֵּךְ עַל כְּנָפֵי רוּחַ : עֲשֵׂה מִלְּאֲכִיו רוּחוֹת מְשַׁרְתָּיו אֵשׁ לֵהֵט :
יִסַּד אֶרֶץ עַל מְכוּנִיָּה בַּל תִּמּוּט עוֹלָם וָעֶד : תְּהוֹם כְּלָבוּשׁ כְּסִיתוֹ עַל
הָרִים יַעֲמְדוּ מַיִם : מִן גְּעַרְתֵּךְ יִנוּסוּן מִן קוֹל רַעְמֶךָ יִחַפְּזוּן : יַעֲלוּ הָרִים

יִרְדּוּ בְקַעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יִסְדֹּת לָהֶם : גְּבוּל שְׁמֹתָ בֵּל יַעֲבֵרוּן בֵּל
 יִשׁוּבוּן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ : הַמְשַׁלַּח מֵעֵינַיִם בִּנְחָלִים בֵּין הָרִים יִהְלִכוּן :
 יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאָם : עֲלִיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוּן
 מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ קוֹל : מִשְׁקָה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיָהּ תִּשְׁבַּע
 הָאָרֶץ : מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבִהֶמָּה וְעֵשֶׂב לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן
 הָאָרֶץ : וַיֵּין יִשְׁמַח לִבָּב אָנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלֶחֶם לִבָּב אָנוּשׁ
 יִסְעָד : יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אֲרָזִי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע : אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ
 חֲסִידָה בְרוֹשִׁים בֵּיתָהּ : הָרִים הַגְּבֹהִים לִיעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֶה
 לְשִׁפְנִים : עֲשֵׂה יָרַח לְמוֹעֲדִים שְׁמֵשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ : תִּשֶׁת חֹשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה
 בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חֵיתוֹ יַעַר : הַכְּפִירִים שְׁאֲגִים לְטָרֶף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם :
 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאֲסִפּוֹן וְאֵל מְעוֹנֹתָם יִרְבְּצוּן : יֵצֵא אָדָם לְפַעֲלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ
 עַדִּי עָרַב : מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ יְהוָה כֻּלָּם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֵאָה הָאָרֶץ
 קִנְיָנָהּ : זֶה הֵימָּה גָדוֹל וּרְחֹב יָדַיִם שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר חֵיּוֹת קִטְנוֹת
 עִם גְּדֻלוֹת : שֶׁם אֲנִיּוֹת יִהְלִכוּן לוֹיִתּוֹן זֶה יִצְרֹתָ לְשֹׁחֵק בּוֹ : כֻּלָּם אֲלִיָּהּ
 יִשְׁבְּרוּן לְתֵת אֲכָלָם בְּעֵתוֹ : תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֻטוּן תִּפְתַּח יָדָהּ יִשְׁבְּעוּן טוֹב :
 תִּסְתִּיר פְּנֵיהָּ יִבְהַלּוּן תִּסְרֹף רוּחָם יִגְוַעוּן וְאֵל עֲפָרָם יִשׁוּבוּן : תִּשְׁלַח
 רוּחָהּ יִבְרָאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָהּ : יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה
 בְּמַעֲשָׂיו : הַמְבִיט לְאָרֶץ וּתְרַעַד יִגַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂנוּ : אֲשִׁירָה לִיהוָה
 בְּחַיֵּי אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדֵי : יַעֲרַב עָלָיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בִּיהוָה :
 יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה
 הַלְלוּיָהּ :

פרק-קל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרֵאתִיהָּ יְהוָה : אֲדַנִּי שְׁמַעָה בְּקוֹלִי תַהֲיִינָה
 אֲזַנִּיָּהּ קִשְׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָיִי : אִם עוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְהִי אֲדַנִּי מִי יַעֲמֹד : כִּי
 עָמַד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּנָּרָא : קוֹיִתִּי יְהוָה קוֹתָהּ נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחֲלֹתִי :
 נַפְשִׁי לֵאדַנִּי מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר : יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְהוָה כִּי
 עִם יְהוָה הַחֲסֵד וְהַרְבֵּה עֲמוֹ פְּדוֹת : וְהוּא יַפְּדֶה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל
 עוֹנֹתָיו :